

In de stad van aankomst

Een onderzoek naar de huisvesting van Poolse arbeidsmigranten in de stad Eindhoven

Rapportage

Opdrachtgever:
Eindhovense Woningcorporaties
Gemeente Eindhoven

Opdrachtnemer:
Stichting Interface

A catalogue record is available from the Eindhoven University of Technology Library
ISBN: 978-90-386-3967-3

© Interface 2015. (Gedeeltelijke) overneming uitsluitend en alleen met bronvermelding toegestaan.

In de stad van aankomst

Een onderzoek naar de huisvesting van Poolse arbeidsmigranten in de stad Eindhoven

Rapportage

Opdrachtgever:
Eindhovense Woningcorporaties
Gemeente Eindhoven

Opdrachtnemer:
Stichting Interface

Rapportage:
drs. ir. M.I.K. Leussink
dr. J.J.A.M. Smeets

september 2015

Voorwoord

Voor u ligt de rapportage van het onderzoek onder Poolse Arbeidsmigranten in de stad Eindhoven. Het onderzoek is in de zomer van 2014 uitgevoerd in opdracht van de stuurgroep Arbeidsmigranten en geeft inzicht in de woonsituatie en woonwensen van Poolse arbeidsmigranten die wonen en/of werken in Eindhoven. Begin 2015 is nog een aanvullend onderzoek gedaan om het aantal respondenten te vergroten.

De stuurgroep Arbeidsmigranten bestaat uit:

- Angela Pijnenburg (Wooninc. - Voorzitter stuurgroep arbeidsmigranten)
- Yasin Torunoglu (Gemeente Eindhoven - Wethouder)
- Jan van de Ven (Gemeente Eindhoven)
- Sonja Driessen (Migranten Informatie Punt)
- Jan-Willem Popelier (Wooninc.)
- Paul Tholenaars / Laura van Mierlo-van Geel (Woonbedrijf)
- Bert Kaiser ('Thuis)

Vanuit deze stuurgroep is er een klankbordgroep Onderzoek woonwensen Arbeidsmigranten geformeerd, bestaande uit:

- Kees van der Hoeven (Gemeente Eindhoven)
- Jan-Willem Popelier (Wooninc.)
- Bert Kaiser ('Thuis)

We danken de stuurgroep en klankbordgroep voor de levendige discussie en het inspirerende commentaar. Ook zijn we veel dank verschuldigd aan de respondenten. Zij hebben de moeite genomen de uitgebreide vragenlijst in te vullen. Zonder hen was het onderzoek niet mogelijk geweest.

De verantwoordelijkheid voor de opzet en inhoud van deze rapportage ligt bij de auteurs.

Stichting Interface,
Eindhoven, juli 2015

Inhoudsopgave

Voorwoord	5
Inhoudsopgave.....	7
Introductie	9
Representativiteit.....	13
Hoofdstuk 1. Persoons- en huishoudenskenmerken	17
1.1. Persoonskenmerken.....	17
1.2. Inschrijving bij gemeente	17
1.3. Huishoudenskenmerken	18
1.4. Arbeidssituatie.....	19
1.5. Arbeidssituatie partner	20
1.6. Netto-inkomen.....	20
1.7. Vervoer naar werkplek	21
1.8. Verblijfsduur	21
1.9. Conclusie.....	22
Hoofdstuk 2. Huidige woonsituatie.....	25
2.1. Woningtype	25
2.2. Zelfstandig versus onzelfstandig wonen	25
2.3. Zelfstandig wonen: aantal kamers en grootte van de woning	25
2.4. Onzelfstandig wonen: ruimtes en aantal personen waarmee ruimtes gedeeld worden.....	26
2.5. Woonomgeving en locatie.....	26
2.6. Woonduur in huidige woning.....	27
2.7. Eigendomsvorm: koop of huur	27
2.8. Gegevens met betrekking tot de huurwoning.....	27
2.9. Tevredenheid over de huidige woning	28
2.10. Conclusie.....	28
Hoofdstuk 3. Gewenste woonsituatie	29
3.1. Verhuisgeneigdheid.....	29
3.2. Gewenste huishoudenssituatie.....	29
3.3. Gewenste woonlocatie.....	30
3.4. Gewenste woonruimte	30
3.5. Voorkeur voor zelfstandige woonruimte.....	30
3.6. Voorkeur voor gedeelde woonruimte.....	31
3.7. Bijstelling wensen	31
3.8. Reële huurprijs en voorkeur verhuurder.....	31

3.9. Conclusie.....	31
Hoofdstuk 4. Verwachtingen.....	33
4.1. Verwachtingen t.a.v. de gezinssamenstelling.....	33
4.2. Verwachtingen t.a.v. de werksituatie	33
4.3. Verwachtingen t.a.v. de inkomensontwikkeling	33
4.4. Conclusie.....	33
Hoofdstuk 5. Verdieping	35
5.1. Inleiding.....	35
5.2. De kortwonende Poolse arbeidsmigrant.....	35
5.3. De verhuisgeneigde Poolse arbeidsmigrant.....	37
5.4. Doelgroep van beleid: potentiële inschrijfduur en inkomen	39
5.5. Conclusie.....	41
Conclusies en aanbevelingen.....	43
Bijlagen	49
Bijlage 1. Tabellen bij Hoofdstuk 1 Persoons- en huishoudenskenmerken	49
Bijlage 2. Tabellen bij Hoofdstuk 2 Huidige woonsituatie	55
Bijlage 3. Tabellen bij Hoofdstuk 3 Gewenste woonsituatie	59
Bijlage 4. Tabellen bij Hoofdstuk 4 Verwachtingen	65
Bijlage 5. Tabellen bij Hoofdstuk 5 Verdieping	67
Bijlage 6. BiO-rapport 1190: Woonsituatie Midden- en Oost-Europese arbeidsmigranten.....	71

Introductie

Aanleiding

Onder arbeidsmigranten verstaan we eerstegeneratieallochtonen van 15 tot 64 jaar die afkomstig zijn uit de volgende EU-landen: Bulgarije, Hongarije, Slovenië, Polen, Roemenië, Estland, Letland, Litouwen, voormalig Tsjecho-Slowakije (de z.g. MOE-landers).

De gemeente Eindhoven (Sector CTRL.BIO) heeft in 2013 onderzoek gedaan naar de woonsituatie van Midden- en Oost-Europese Arbeidsmigranten in Eindhoven (Bio-rapport nr. 1190, zie bijlage 6). Onderhavig onderzoek is bedoeld als aanvulling op en verdieping van het onderzoek uit 2013. Hierbij dient opgemerkt te worden dat het onderzoek zich beperkt tot arbeidsmigranten uit Polen, verreweg de grootste groep arbeidsmigranten in Eindhoven (60%). Behalve geregistreerde Poolse arbeidsmigranten zijn ook niet-geregistreerde Poolse arbeidsmigranten benaderd om deel te nemen aan het onderzoek.

Doel van het onderzoek

Het doel is om inzicht te krijgen in de kwalitatieve huisvestingsvraag van (tijdelijke) Poolse arbeidsmigranten in Eindhoven. De enquête geeft inzicht in de huidige woonsituatie, de gewenste woonsituatie en diverse huishoudenskenmerken.

De kwantitatieve vraag is dus geen onderwerp van onderzoek.

Onderzoeksvragen

De vragen die centraal staan in dit onderzoek zijn:

1. Wat zijn de kenmerken van Poolse arbeidsmigranten in de stad Eindhoven?
2. Voor welke duur verblijven deze Poolse arbeidsmigranten?
3. Hoe zijn deze Poolse arbeidsmigranten momenteel gehuisvest?
4. Wijkt de huidige woonsituatie af van hun woonwensen?

Onderzoekspopulatie

Tot de onderzoekspopulatie behoren alle Poolse arbeidsmigranten die ingeschreven staan bij de Gemeente Eindhoven. Daarnaast is getracht om zoveel mogelijk niet-geregistreerde, maar wel in Eindhoven wonende of werkende, Poolse arbeidsmigranten te bereiken.

Er is dus onderscheid gemaakt tussen twee groepen Poolse arbeidsmigranten; de bij de gemeente Eindhoven ingeschreven Poolse arbeidsmigranten (de geregistreerden) en de niet ingeschreven Poolse arbeidsmigranten (de niet-geregistreerden).

Methode van onderzoek

De geregistreerde en niet-geregistreerde Poolse arbeidsmigranten zijn op verschillende wijze benaderd:

- geregistreerde arbeidsmigranten hebben per post een papieren enquête ontvangen en hebben daarnaast de mogelijkheid gekregen de enquête via internet in te vullen.
- niet-geregistreerde arbeidsmigranten zijn op diverse manieren benaderd: via de werkgever, kerk, winkel, krant, het Migranten Informatie Punt etc. Zij ontvingen een papieren enquête of een brief/flyer met een link naar de online enquête.

In navolging op de enquête die in de zomer van 2014 is uitgezet is in maart/april 2015 nog een verdiepingsslag gedaan door het Migranten Informatie Punt (MIP). De respondenten die op dat moment nog benaderd zijn, zijn vervolgens toegevoegd aan het databestand. Op basis van het totale databestand zijn er in hoofdstuk 5 nog enkele verdiepende analyses uitgevoerd.

Samenwerkingspartners

- Gemeente Eindhoven
- Migranten Informatie Punt (MIP)
- poPolsku
- EchoEindhoven
- Tour de Ville fietskoeriers

Verspreidingskanalen

Het onderzoek is op diverse manieren uitgezet:

- Alle geregistreerde Poolse arbeidsmigranten hebben per post een papieren versie van de enquête ontvangen. Na ruim een week is er een herinneringsbrief gestuurd, waarin nogmaals verzocht werd om de enquête in te vullen.
- Er zijn enquêtes/flyers ingestoken in de Poolse krant poPolsku.
 - Een deel hiervan is na de Poolse mis verspreid bij de St.Trudo-kerk op de Strijpsestraat door medewerkers van poPolsku.
 - In de week na de Poolse mis heeft de koster ook nog kranten met enquêtes/flyers verspreid.
 - De overige kranten met ingestoken enquêtes/flyers zijn gedistribueerd via diverse winkels in Eindhoven.
- Er zijn enquêtes/flyers ingestoken in Poolse tijdschriften en deze zijn eveneens gedistribueerd via diverse winkels in Eindhoven.
- Er zijn posters opgehangen en flyers en enquêtes verspreid in diverse winkels, het Poolse café en het Poolse restaurant.
- Er is geflyerd door fietskoeriers. Zij hebben in Gestel, Tongelre en Woensel alle auto's met een Pools kenteken voorzien van een flyer.
- Er zijn diverse werkgevers en uitzendbureaus benaderd en enkelen hebben een link naar de enquête onder hun werknemers verspreid.
- Er zijn links geplaatst op de websites en facebook-pagina's van poPolsku en Echo-Eindhoven.
- Het MIP heeft de enquête tijdens hun spreekuur onder de aandacht gebracht en is bij het STER-college geweest om tijdens de Nederlandse les Poolse arbeidsmigranten te werven voor het onderzoek.
- De enquête is eveneens verspreid via de Poolse school.
- In maart/april 2015 heeft het MIP de enquête ook nog telefonisch afgenomen.

Aan alle respondenten is gevraagd op welke wijze zij de enquête hebben ontvangen (tabel X1).

Bijna 3/4de geeft aan de enquête via de post te hebben gekregen. 7% heeft de enquête ingevuld via het MIP en 5% heeft de enquête meegekregen in een winkel. 11% heeft de enquête gevonden via de websites en facebook-pagina's van poPolsku en EchoEindhoven.

Tabel X1. Verspreidingskanalen

	N	%
Via de post	226	72,7%
Via de werkgever	3	1,0%
Via het Migranten Informatie Punt	21	6,8%
Bij de kerk	8	2,6%
In een winkel	15	4,8%
In een café, restaurant	3	1,0%
Anders, vnl. via Facebook of de websites van PoPolsku en EchoEindhoven	34	10,9%
Kanaal onbekend	1	0,3%
Totaal	311	100,0%

Het Migranten Informatie Punt heeft in maart/april 2015 nog 21 extra respondenten weten te benaderen. Deze respondenten zijn omdat zij op een ander moment bevraagd zijn, enkel betrokken in de verdiepende analyses (hoofdstuk 5).

Representativiteit

Om te kunnen bepalen in hoeverre de respondenten representatief zijn voor de populatie Poolse arbeidsmigranten in Eindhoven moet er onderscheid gemaakt worden tussen bij de gemeente geregistreerde Poolse arbeidsmigranten en niet-geregistreerde Poolse arbeidsmigranten.

Geregistreerde Poolse arbeidsmigranten

Van de geregistreerde Poolse arbeidsmigranten zijn diverse gegevens bekend, zoals: het geslacht, de leeftijd, het stadsdeel waarin zij wonen, het woningtype, de eigendomsvorm en het woonoppervlak. Voor deze respondenten kan dus bepaald worden in hoeverre zij representatief zijn voor de populatie (tabel X2).

De representativiteit kan echter alleen bepaald worden voor de respondenten die aangegeven hebben dat zij de enquête per post hebben ontvangen en waarvan de toegangscode bekend is (doordat de papieren enquête inclusief code is geretourneerd of doordat zij de toegangscode hebben gebruikt bij het invullen van de digitale enquête).

Tabel X2. Representativiteit van bij de gemeente geregistreerde arbeidsmigranten (1)

	aantal bij gemeente geregistreerden	respons (N)	respons (%)	Representativiteit
Geslacht				
Man	826	128	15,5%	representatief
Vrouw	705	88	12,5%	
Totaal	1531	216	14,1%	
Leeftijdsklassen				
15-19 jaar	15	2	13,3%	representatief
20-24 jaar	166	19	11,4%	
25-29 jaar	435	65	14,9%	
30-34 jaar	390	58	14,9%	
35-39 jaar	199	26	13,1%	
40-44 jaar	129	19	14,7%	
45-49 jaar	88	9	10,2%	
50-54 jaar	50	7	14,0%	
55-59 jaar	51	9	17,6%	
60-64 jaar	7	2	28,6%	
65-69 jaar	1	0	0,0%	
Totaal	1531	216	14,1%	
Stadsdeel				
Centrum	35	6	17,1%	representatief
Stratum	214	37	17,3%	
Tongelre	207	23	11,1%	
Woensel-Zuid	329	53	16,1%	
Woensel-Noord	232	31	13,4%	
Strijp	215	31	14,4%	
Gestel	272	31	11,4%	
Totaal	1504	216	14,4%	

Tabel X2. Representativiteit van bij de gemeente geregistreerde arbeidsmigranten (2)

	aantal bij gemeente geregistreerden	respons (N)	respons (%)	Representativiteit
Woningtype				
Eengezinswoning	880	114	13,0%	representatief
Meergezinswoning	604	96	15,9%	
Totaal	1484	210	14,2%	
Eigendomsvorm				
Koop	590	73	12,4%	representatief
Huur corporatie	246	44	17,9%	
Huur particulier	596	87	14,6%	
Totaal	1432	204	14,2%	
Woonoppervlak				
<=25 m2	10	4	40,0%	representatief
26-50 m2	94	14	14,9%	
51-85 m2	311	38	12,2%	
>85 m2	1071	155	14,5%	
Totaal	1486	211	14,2%	

Uit de bovenstaande tabel blijkt dat de geregistreerde respondenten, voor alle bij de gemeente bekende kenmerken, representatief zijn.

Geregistreerde versus niet-geregistreerde respondenten

Omdat de enquête eerst via de post verspreid is en pas later via diverse andere kanalen wordt er vanuit gegaan dat men, indien men geregistreerd is, de enquête op papier of digitaal met inlogcode heeft ingevuld.

Respondenten zijn in het verdere onderzoek aangemerkt als geregistreerd wanneer zij aangegeven hebben de enquête per post ontvangen te hebben en de toegangscode hebben ingevuld. Wanneer men heeft aangegeven dat men de enquête per post ontvangen heeft maar geen toegangscode heeft ingevuld is gecontroleerd of men in Eindhoven woont en geregistreerd is bij de gemeente. Indien beiden vragen bevestigend beantwoord zijn is men toch tot de geregistreerde arbeidsmigranten gerekend.

Tabel X3. Aantal geregistreerde en niet-geregistreerde Poolse arbeidsmigranten

	N	%
Geregistreerd bij de gemeente	221	71%
Niet-geregistreerd bij de gemeente	87	28%
Registratie onbekend	3	1%
Totaal	311	100%

Niet-geregistreerde Poolse arbeidsmigranten

Omdat de representativiteit van de niet-geregistreerde Poolse arbeidsmigranten niet te beoordelen is, is met behulp van de volgende tabel geprobeerd toch een beeld te schetsen van deze groep.

De data voor de geregistreerde arbeidsmigranten zijn afkomstig van de gemeente. De gegevens over de niet-geregistreerde arbeidsmigranten zijn afkomstig uit de enquête.

Tabel X4. Kenmerken geregistreerde en niet-geregistreerde arbeidsmigranten

		Geregistreerd		Niet-geregistreerd	
		N	%	N	%
Geslacht					
	Man	128	59%	33	39%
	Vrouw	88	41%	52	61%
	Totaal	216		85	
Leeftijdsklassen					
	15-19 jaar	2	1%	-	-
	20-24 jaar	19	9%	7	8%
	25-29 jaar	65	30%	31	37%
	30-34 jaar	58	27%	22	26%
	35-39 jaar	26	12%	13	15%
	40-44 jaar	19	9%	5	6%
	45-49 jaar	9	4%	1	1%
	50-54 jaar	7	3%	3	4%
	55-59 jaar	9	4%	2	2%
	60-64 jaar	2	1%	-	-
	Totaal	216		84	
Woningtype					
	Eengezinswoning	114	54%	32	51%
	Meergezinswoning	96	46%	31	49%
	Totaal	210		63	
Eigendomsvorm					
	Koop	73	36%	15	17%
	Huur corporatie	44	22%	8	9%
	Huur particulier	87	43%	63	73%
	Totaal	204		86	
Oppervlakte					
	<= 25 m2	4	2%	6	12%
	26-50 m2	14	7%	12	24%
	51-85 m2	38	18%	18	36%
	>85 m2	155	73%	14	28%
	Totaal	211		50	

De verdeling mannen en vrouwen is verschillend. Van de geregistreerde Poolse arbeidsmigranten is 59% man en 41% vrouw, terwijl bij de niet-geregistreerden 39% man is en 61% vrouw. De verdeling over de leeftijdsklassen lijkt vergelijkbaar. Zowel bij de geregistreerde als bij de niet-geregistreerde Poolse arbeidsmigranten bevinden de meeste respondenten zich in de leeftijd tussen 25 en 39 jaar.

Ook voor het woningtype geldt dat de verdeling van de geregistreerde en niet-geregistreerde arbeidsmigranten over een- en meergezinswoningen vergelijkbaar is. Wat betreft de eigendomsvorm woont van de geregistreerde Poolse arbeidsmigranten ruim een derde in een koopwoning. Van de niet-geregistreerde arbeidsmigranten is dit slechts 17%. Het overgrote deel van de niet-geregistreerde arbeidsmigranten woont in een particuliere huurwoning. Slechts 9% huurt via een corporatie. Van de geregistreerden huurt 22% bij een corporatie en 43% in de particuliere sector. Ten aanzien van het woonoppervlak lijkt het er op dat de geregistreerde arbeidsmigranten ruimer wonen dan de niet-geregistreerde arbeidsmigranten. Hierbij dient echter opgemerkt te worden dat de oppervlakten van de geregistreerde arbeidsmigranten afkomstig zijn uit een gemeentelijk databestand, terwijl de oppervlakten van de niet-geregistreerde arbeidsmigranten door henzelf gerapporteerd zijn.

Hoofdstuk 1. Persoons- en huishoudenskenmerken

In dit hoofdstuk wordt met behulp van diverse persoons- en huishoudenskenmerken een beeld geschetst van de Poolse arbeidsmigranten in Eindhoven. De bijbehorende tabellen zijn terug te vinden in bijlage 1.

1.1. Persoonskenmerken

De respondenten kunnen ingedeeld worden op basis van diverse kenmerken, zoals: geslacht, leeftijd, nationaliteit, burgerlijke staat en opleiding. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen geregistreeerde en niet-geregistreeerde Poolse arbeidsmigranten.

De belangrijkste conclusies zijn:

- Er wordt een significant verschil gevonden tussen geregistreeerde en niet-geregistreeerde arbeidsmigranten wat betreft het geslacht. Er bevinden zich onder de geregistreeerde arbeidsmigranten meer mannen en onder de niet-geregistreeerde arbeidsmigranten meer vrouwen (bijlage 1; tabel 1.1).
- Er wordt geen verschil gevonden in leeftijd tussen geregistreeerde en niet-geregistreeerde arbeidsmigranten. De meeste arbeidsmigranten bevinden zich in de leeftijd 25 tot 39 jaar (bijlage 1; tabel 1.2).
- De meeste Poolse arbeidsmigranten (97%) hebben alleen de Poolse nationaliteit. Er zijn slechts negen respondenten met een dubbele nationaliteit (bijlage 1; tabel 1.3).
- Van de geregistreeerde arbeidsmigranten is 38% ongehuwd, 32% gehuwd en 31% is niet gehuwd maar wel samenwonend. Van de niet-geregistreeerde arbeidsmigranten is een groter deel ongehuwd, namelijk 54%. Iets minder dan een kwart is gehuwd en 22% woont ongehuwd samen (bijlage 1; tabel 1.4).
- Er bevinden zich significant minder lager opgeleiden en meer hoger opgeleiden onder de geregistreeerde arbeidsmigranten (bijlage 1; tabel 1.5).

1.2. Inschrijving bij gemeente

Van alle respondenten geeft 89% aan dat hij of zij ingeschreven is bij de gemeente. 8% is niet ingeschreven en 4% weet niet of hij of zij ingeschreven is (tabel 1.6).

Tabel 1.6. Inschrijving gemeente

	N	%
Ja	274	88,7%
Vóór 1 januari 2014	225	82,1%
Ná 1 januari 2014	48	17,5%
Onbekend	1	0,4%
Nee	24	7,8%
Weet ik niet	11	3,6%
Totaal	309	100,0%

Tot slot is ook gevraagd waar men woont (in Eindhoven, in een dorp in de buurt van Eindhoven of elders) en of men geregistreerd is bij de gemeente.

Tabel 1.7. Woonlocatie en registratie

	N	%
Woont in Eindhoven en is hier naar eigen zeggen ook geregistreerd	244	78,5%
Woont niet in Eindhoven maar is naar eigen zeggen wel geregistreerd	27	8,7%
Woont in Eindhoven en is hier naar eigen zeggen niet geregistreerd	22	7,1%
Woont niet in Eindhoven en is naar eigen zeggen niet geregistreerd	13	4,2%
Woonplaats en/of registratie onbekend	5	1,6%
Totaal	311	100,0%

Uit deze gegevens blijkt dat 244 respondenten aangeven in Eindhoven te wonen en hier ook geregistreerd te zijn. Toch kunnen maar van 216 personen de gegevens gekoppeld worden met het databestand van de gemeente. Aangezien er een risico is op sociaal wenselijke antwoorden is er voor gekozen om alleen die respondenten als geregistreerd aan te merken die ook terug te vinden zijn in het databestand van de gemeente.

Voor meer informatie hierover wordt verwezen naar de paragraaf “Geregistreerde versus niet-geregistreerde respondenten” in het hoofdstuk Representativiteit.

1.3. Huishoudenskenmerken

In het onderzoek wordt onderscheid gemaakt tussen personen die de woonruimte delen met andere mensen buiten hun gezin (onzelfstandig wonen) en personen die alleen wonen of de woonruimte delen met hun gezin (zelfstandig wonen).

- Iets minder dan $2/3^{\text{de}}$ van de arbeidsmigranten woont alleen of met het eigen gezin en iets meer dan $1/3^{\text{de}}$ deelt de woonruimte met andere mensen buiten het gezin. Er wordt geen significant verschil gevonden tussen geregistreerde en niet-geregistreerde arbeidsmigranten wat betreft zelfstandig of onzelfstandig wonen (bijlage 1; tabel 1.8).

Omdat van de personen die de woonruimte delen met mensen buiten hun gezin de huishoudenssituatie zeer variabel kan zijn en derhalve niet te categoriseren is zijn deze in de volgende tabel niet meegenomen. Deze tabel heeft dus enkel betrekking op de personen die alleen of met het eigen gezin wonen, de zelfstandig wonenden.

Tabel 1.9. Huishoudenssituatie van zelfstandig wonende huishoudens

*	Geregistreerd		Niet-geregistreerd		Totaal	
	N	%	N	%	N	%
Alleen	29	20,1%	12	25,5%	41	21,5%
Met partner	50	34,7%	12	25,5%	62	32,5%
Met kinderen	10	6,9%	3	6,4%	13	6,8%
Met partner en kinderen	50	34,7%	19	40,4%	69	36,1%
Anders	5	3,5%	1	2,1%	6	3,1%
Totaal	144	100,0%	47	100,0%	191	100,0%

- Circa $1/5^{\text{de}}$ van de zelfstandig wonende arbeidsmigranten woont alleen, circa $1/3^{\text{de}}$ met partner en ruim $1/3^{\text{de}}$ met partner en kinderen.

Wanneer alle respondenten (dus ook diegene die niet-zelfstandig wonen) meegenomen worden in het onderzoek blijkt 57% de huidige woonruimte te delen met de partner (N=174) (bijlage 1; tabel 1.10). Er wordt geen significant verschil gevonden tussen geregistreerde en niet-geregistreerde arbeidsmigranten.

1.4. Arbeidssituatie

In de voorgaande paragraaf zijn de persoonskenmerken beschreven. In deze paragraaf komt de arbeidssituatie aan bod.

Ten aanzien van de arbeidssituatie wordt een significant verschil gevonden tussen geregistreerde en niet-geregistreerde arbeidsmigranten (zie tabel 1.11).

- Van de geregistreerden werkt 18% met een uitzendcontract en 39% heeft een arbeidscontract voor onbepaalde tijd. Van de niet-geregistreerden werkt 33% met een uitzendcontract en heeft 20% een arbeidscontract voor onbepaalde tijd. Het aandeel werklozen, werkenden met een contract voor bepaalde tijd en zelfstandig ondernemers is nagenoeg gelijk in beide groepen.

Tabel 1.11. Arbeidssituatie

	Geregistreerd		Niet-geregistreerd		Totaal	
	N	%	N	%	N	%
Geen werk	23	10,5%	10	11,5%	33	10,8%
Uitzendcontract	39	17,8%	29	33,3%	68	22,2%
Arbeidscontract voor bepaalde tijd	61	27,9%	26	29,9%	87	28,4%
Arbeidscontract voor onbepaalde tijd	85	38,8%	17	19,5%	102	33,3%
Zelfstandig ondernemer	11	5,0%	5	5,7%	16	5,2%
Totaal	219	100,0%	87	100,0%	306	100,0%

$\chi^2(4)=13,901, p=.008$

Contracten

Voor de respondenten die werken met een uitzendcontract kan er onderscheid gemaakt worden tussen ABU contracten (Fase A, B of C) en NBBU contracten (Fase 1, 2, 3 of 4). Voor meer informatie over deze contracten wordt verwezen naar: <http://www.abu.nl> en <https://www.nbbu.nl>.

Van de 68 respondenten met een uitzendcontract heeft 55% een ABU-Fase A contract (n=37) en 25% een ABU-Fase B contract (n=17). 13% weet niet wat voor contract hij of zij heeft (n=9). Alle andere contracten komen slechts eenmaal voor.

Voor de mensen met een uitzendcontract of een contract voor bepaalde of onbepaalde tijd is de totale duur van het arbeidscontract in maanden berekend. Gemiddeld duurt een uitzendcontract 12,2 maanden, een arbeidscontract voor bepaalde tijd 15,2 maanden en een arbeidscontract voor onbepaalde tijd 49,6 maanden (bijlage 1; tabel 1.12).

Sector

Vervolgens is bekeken in welke sector de Poolse arbeidsmigranten werkzaam zijn. Van de geregistreerde arbeidsmigranten werkt ruim een kwart in de logistiek, 10% in de metaalsector en geeft 38% aan in een andere sector te werken. Van de niet-geregistreerde arbeidsmigranten werkt ongeveer een derde in de logistiek, 12% in de bouw, 9% in de (voedingsmiddelen)industrie en 9% in de schoonmaak. Daarnaast werkt nog eens 9% in de vleessector en 13% geeft aan in een andere sector te werken (bijlage 1; tabel 1.13).

Werkloosheid

Om de eerder gesignaleerde werkloosheid van 11% in perspectief te plaatsen is dit vergeleken met de landelijke werkloosheid (tabel 1.14). De werkloosheid onder Poolse arbeidsmigranten is iets hoger dan gemiddeld onder Westerse allochtonen. Maar lager wanneer zij met alle allochtonen worden vergeleken.

Tabel 1.14. Werkloosheid onder de beroepsbevolking in het eerste kwartaal 2015 (CBS, 2015)

Totale beroepsbevolking in Nederland	7,5%
Autochtonen	6%
Allochtonen	13%
Westerse allochtonen	9%
Niet-westerse allochtonen	16,7%

1.5. Arbeidssituatie partner

Indien de respondent heeft aangegeven de woonruimte te delen met de partner is van deze partner ook gevraagd wat zijn of haar arbeidssituatie is (werkloos, uitzendcontract, arbeidscontract voor bepaalde of onbepaalde tijd, zelfstandige). Hierbij wordt geen verschil gevonden tussen geregistreerde en niet-geregistreerde arbeidsmigranten (bijlage 1; tabel 1.15).

Contracten

Indien de partner een uitzendcontract heeft is ook hier gevraagd wat voor fase contract hij of zij heeft. Van de partners met een uitzendcontract heeft 42% een ABU-Fase A contract (N=18), 35% een ABU-Fase B contract (N=15) en van 19% weet men het niet. De overige contracten komen slechts sporadisch voor.

Sector

Ook voor de samenwonende partner is geïnventariseerd in welke sector hij of zij werkt. Van de geregistreerde arbeidsmigranten werkt een kwart in de logistiek, 11% in de schoonmaak, 10% in de metaalsector en geeft 29% aan in een andere sector te werken. Van de niet-geregistreerde arbeidsmigranten werkt 11% in de bouw, 29% in de logistiek, 16% in de vleessector en geeft 16% aan in een andere sector te werken (bijlage 1; tabel 1.16).

1.6. Netto-inkomen

Ten aanzien van het maandelijks netto-inkomen is gevraagd of hier al kosten zoals huur, ziektekostenpremie etc. vanaf getrokken zijn. Van de totale groep respondenten geeft 21% aan dat er al kosten van het inkomen afgetrokken zijn (n=58). Indien er kosten vanaf getrokken zijn is niet gevraagd hoeveel die kosten bedragen. Daarom zijn alleen de respondenten meegenomen die hebben aangegeven dat er geen kosten van het inkomen afgetrokken zijn (de overige 79%).

Omdat van beide partners het inkomen afzonderlijk en alleen als categorie is gevraagd kan er geen huishoudinkomen berekend worden. Daarom wordt het hoogste inkomen (de kostwinnaar) aangehouden. De situatie zal in werkelijkheid gunstiger uitpakken doordat 45% van de respondenten heeft aangegeven dat de partner ook geld verdient.

Tabel 1.17. Maandelijks netto-inkomen van de kostwinnaar

*	Geregistreerd		Niet-geregistreerd		Totaal	
	N	%	N	%	N	%
Minder dan €500	3	1,5%	3	3,5%	6	2,1%
Tussen €500 en €1000	18	8,8%	19	22,4%	37	12,8%
Tussen €1000 en €1500	59	28,8%	27	31,8%	86	29,7%
Tussen €1500 en €2000	61	29,8%	23	27,1%	84	29,0%
Tussen €2000 en €2500	29	14,1%	9	10,6%	38	13,1%
Tussen €2500 en €3000	12	5,9%	3	3,5%	15	5,2%
Meer dan €3000	23	11,2%	1	1,2%	24	8,3%
Totaal	205	100,0%	85	100,0%	290	100,0%

Het maandelijks (netto) inkomen van geregistreerde en niet-geregistreerde Poolse arbeidsmigranten kan op basis van visuele inspectie vergeleken worden, maar de aantallen zijn te laag om significante verschillen te constateren. Zij geven echter wel een indicatie.

Van zowel de geregistreerden als de niet-geregistreerden verdient 59% tussen de 1500 en 2500 euro. Van de geregistreerde arbeidsmigranten verdient 10% minder dan 1000 euro (n=21) en 17% meer dan 2500 euro (n=35), terwijl van de niet-geregistreerde arbeidsmigranten 26% minder dan 1000 euro verdient (n=22) en slechts 5% meer dan 2500 euro (n=4).

1.7. Vervoer naar werkplek

Tot slot is nog in beeld gebracht in hoeverre de werkgever/opdrachtgever vervoer naar de werkplek organiseert. Ten aanzien van het vervoer van en naar de werkplek wordt er een verschil geconstateerd tussen geregistreerde en niet-geregistreerde arbeidsmigranten. Voor 14% van de geregistreerde Poolse arbeidsmigranten wordt het vervoer door de werkgever of opdrachtgever geregeld. Voor de niet-geregistreerde Poolse arbeidsmigranten geldt dat voor bijna een kwart het vervoer geregeld wordt. (bijlage 1; tabel 1.18).

1.8. Verblijfsduur

Om de verblijfsduur van Poolse arbeidsmigranten in beeld te brengen is gevraagd naar het jaar waarin men voor het eerst naar Nederland kwam. Vervolgens is gevraagd of men sindsdien nog terug is geweest naar Polen. Tevens is geïnterviewd hoe lang men in totaal in Nederland woont en hoe lang men nu al in Nederland is. Tot slot is gevraagd of men de intentie heeft om in Nederland te blijven of dat men Nederland weer zou willen verlaten.

Er wordt een verschil gevonden tussen geregistreerde en niet-geregistreerde arbeidsmigranten wat betreft het jaar waarin men voor het eerst naar Nederland kwam (zie tabel). 62% van de geregistreerde arbeidsmigranten kwam voor het eerst naar Nederland voor 2010. Van de niet-geregistreerde arbeidsmigranten kwam 49% voor het eerst naar Nederland voor 2010. Verder valt op dat circa 30% van de niet-geregistreerden in 2012 of 2013 voor het eerst naar Nederland kwam.

Tabel 1.19. Jaar waarin men voor het eerst naar Nederland kwam

	Geregistreerd		Niet-geregistreerd		Totaal	
	N	%	N	%	N	%
in 2014	4	1,8%	7	8,0%	11	3,6%
in 2013	24	10,9%	12	13,8%	36	11,7%
in 2012	14	6,4%	14	16,1%	28	9,1%
in 2011	20	9,1%	5	5,7%	25	8,1%
in 2010	21	9,5%	6	6,9%	27	8,8%
eerder dan 2010	137	62,3%	43	49,4%	180	58,6%
Totaal	220	100,0%	87	100,0%	307	100,0%

$\chi^2(11)=16,769, p=.005$

Van de geregistreerde Poolse arbeidsmigranten gaat 35% regelmatig terug naar Polen en is 55% een enkele keer terug geweest. Van de niet-geregistreerde arbeidsmigranten gaat 45% regelmatig terug, is 36% een enkele keer terug geweest en is 20% niet meer terug geweest (bijlage 1, tabel 1.20).

Wanneer de woonduur bekeken wordt is er onderscheid gemaakt tussen de totale woonduur en de huidige woonduur. Hierbij valt op dat de totale woonduur van de geregistreerde arbeidsmigranten gemiddeld 68 maanden is. Van de niet-geregistreerde arbeidsmigranten is de gemiddelde woonduur 53 maanden. De huidige woonduur is respectievelijk 64 en 48 maanden (bijlage 1; tabel 1.21 en 1.22). Tot slot is onderzocht of men Nederland weer zou willen verlaten.

Tabel 1.23. Intentie om Nederland te verlaten

	Geregistreerd		Niet-geregistreerd		Totaal	
	N	%	N	%	N	%
Ja, en ik weet al wanneer					11	3,6%
Ja, maar ik weet nog niet wanneer					31	10,1%
Nee, ik wil voorlopig in Nederland blijven					141	45,9%
Nee, ik wil de rest van mijn leven in Nederland blijven					85	27,7%
Weet ik nog niet					39	12,7%
Totaal					307	100,0%

$\chi^2(4)=9,160$, $p=.n.s.$

Er wordt geen significant verschil gevonden tussen geregistreerde en niet-geregistreerde arbeidsmigranten wat betreft de intentie om Nederland te verlaten. 46% van de respondenten wil voorlopig in Nederland blijven en 28% de rest van zijn leven. 13% weet het nog niet en 14% heeft de intentie om Nederland weer te verlaten.

1.9. Conclusie

Onder de geregistreerde arbeidsmigranten bevinden zich meer mannen en onder de niet-geregistreerden bevinden zich meer vrouwen. De meeste arbeidsmigranten zijn tussen de 25 en 39 jaar oud en 97% heeft alleen de Poolse nationaliteit. Van de geregistreerden is een groter deel gehuwd dan van de niet-geregistreerden. De geregistreerden zijn gemiddeld genomen hoger opgeleid dan de niet-geregistreerden.

Er bestaat een discrepantie tussen de daadwerkelijk bij de gemeente ingeschreven respondenten en het aantal respondenten dat zegt ingeschreven te zijn. Mogelijkerwijs heeft dit iets te maken met sociaal wenselijkheid. Derhalve zijn in het onderzoek alleen de respondenten die terug te vinden zijn in het gemeentelijke bestand, aangemerkt als geregistreerd. De overige respondenten zijn gelabeld als niet-geregistreerd.

Er blijkt geen verschil te zijn tussen geregistreerde en niet-geregistreerde arbeidsmigranten wat betreft zelfstandig wonen (alleen of met het eigen gezin) of onzelfstandig wonen (woonruimte gedeeld met mensen buiten het gezin). Het is dus niet zo dat niet-geregistreerde vaker in een gedeelde woonruimte wonen. Van alle arbeidsmigranten woont iets minder dan 2/3de zelfstandig (alleen of met het eigen gezin) en iets meer dan 1/3de onzelfstandig.

Geregistreerde arbeidsmigranten hebben minder vaak een uitzendcontract (18% tegenover 33% van de niet-geregistreerden) en twee keer zo vaak een arbeidscontract voor onbepaalde tijd (39% tegenover 20%). Het aandeel geregistreerden en niet-geregistreerden dat geen werk heeft is nagenoeg gelijk (respectievelijk 11% en 12%), evenals het aandeel dat een contract voor bepaalde tijd heeft (28% en 30%) en het aandeel dat zelfstandig ondernemer is (5% en 6%).

Het aandeel arbeidsmigranten dat 1000 tot 1500 euro of 1500 tot 2000 euro verdient, is onder de geregistreerden en niet-geregistreerden nagenoeg gelijk (59%). Van de geregistreerde arbeidsmigranten verdient daarnaast 17% meer dan 2500 en 10% minder dan 1000 euro. Van de niet-geregistreerden verdient 26% minder dan 1000 euro en slechts 5% meer dan 2500 euro. Onder de niet-geregistreerden bevinden zich dus meer lagere inkomens en minder hogere inkomens dan onder de geregistreerden.

Ook ten aanzien van de sector waarin men werkzaam is worden er verschillen tussen geregistreerden en niet-geregistreerden geconstateerd. Van de geregistreerde arbeidsmigranten werkt ruim een kwart in de logistiek, 10% in de metaalsector en geeft 38% aan in een andere sector te werken. Van de niet-geregistreerde arbeidsmigranten werkt ongeveer een derde in de logistiek, 12% in de bouw, 9% in de (voedingsmiddelen)industrie en 9% in de schoonmaak.

Van de geregistreerde arbeidsmigranten kwam 62% voor het eerst naar Nederland voor 2010. Van de niet-geregistreerden was dit 49%. Daarnaast kwam van de niet-geregistreerden 30% in 2012 of 2013 voor het eerst naar Nederland en 8% in 2014.

Tot slot wordt er geen verschil gevonden tussen geregistreerden en niet-geregistreerden arbeidsmigranten wat betreft hun intentie om Nederland weer te verlaten. 46% geeft aan voorlopig in Nederland te willen blijven en 28% wil de rest van zijn leven in Nederland blijven. Slechts 14% heeft de intentie om Nederland weer te verlaten.

Hoofdstuk 2. Huidige woonsituatie

Hoofdstuk 2 betreft de huidige woonsituatie van Poolse arbeidsmigranten in Eindhoven. Er wordt in beeld gebracht in wat voor type woning geregistreerde en niet-geregistreerde arbeidsmigranten wonen. Tevens komt de grootte van de woning aan bod, de locatie en de voorzieningen in de buurt. Ook wordt er kort ingegaan op de eigendomsvorm en de woonkosten en tot slot wordt er aandacht besteed aan de tevredenheid over de woonruimte.

2.1. Woningtype

37% van de Poolse arbeidsmigranten woont in een eengezinswoning en nog eens 37% woont in een etagewoning. 13% woont in een studio en er is niemand die in een pension, hotel of hostel woont. 5 personen hebben aangegeven in een vakantiehuisje, chalet of caravan te wonen en 7 personen wonen in een bedrijfsruimte. Nog eens 26 personen hebben aangegeven op een geheel andere wijze te wonen. Het merendeel van deze respondenten bewoont een kamer.

Tabel 2.1. Woningtype

*	Geregistreerden		Niet-geregistreerden		Totaal	
	N	%	N	%	N	%
Eengezinswoning	82	37,1%	32	36,8%	114	37,0%
Etagewoning / appartement	84	38,0%	31	35,6%	115	37,3%
Studio	30	13,6%	11	12,6%	41	13,3%
Pension, hotel of hostel	-	-	-	-	-	-
Vakantiehuisje, chalet, caravan op een vakantiepark of camping	-	-	5	5,7%	5	1,6%
Bedrijfsruimte	3	1,4%	4	4,6%	7	2,3%
Anders	22	10,0%	4	4,6%	26	8,4%
Totaal	221	100,0%	87	100,0%	308	100,0%

Van de respondenten die in een etagewoning / appartement wonen woont 20% in een woning op de begane grond, 48% op een verdieping zonder lift en 32% op een verdieping met lift (bijlage 2; tabel 2.2). Hierbij wordt geen verschil gevonden tussen geregistreerde en niet-geregistreerde arbeidsmigranten.

2.2. Zelfstandig versus onzelfstandig wonen

Ruim 1/3de van de respondenten deelt de woonruimte met personen buiten het gezin (“onzelfstandig wonend”) en een kleine 2/3de woont alleen of met het gezin (“zelfstandig wonend”). Ook hier wordt geen significant verschil gevonden tussen geregistreerde en niet-geregistreerde arbeidsmigranten (bijlage 2; tabel 2.3).

2.3. Zelfstandig wonen: aantal kamers en grootte van de woning

Als men heeft aangegeven dat men de woonruimte niet deelt met andere mensen buiten het gezin wordt er vanuit gegaan dat men zelfstandig woont. Voor deze respondenten is de grootte van de woning en het aantal kamers in beeld gebracht.

Gemiddeld beschikt de Poolse arbeidsmigrant over drie kamers. Er is geen verschil tussen geregistreerde en niet-geregistreerde Poolse arbeidsmigranten (Bijlage 2; tabel 2.4).

Ten aanzien van de grootte van de diverse ruimtes (woonkamer, keuken, slaapkamer) en de totale woning worden er ook geen significante verschillen gevonden tussen geregistreerde en niet-geregistreerde arbeidsmigranten (bijlage 2; tabel 2.5 t/m 2.8).

2.4 Onzelfstandig wonen: ruimtes en aantal personen waarmee ruimtes gedeeld worden

Indien de woonruimte gedeeld wordt met andere personen buiten het gezin wordt aangenomen dat men onzelfstandig woont. Voor deze personen is geïnventariseerd over welke ruimtes men de beschikking heeft en met hoeveel personen deze ruimtes gedeeld worden. Het meest gedeeld worden de toilet, keuken en douche/badkamer (bijlage 2; tabel 2.9).

2.5. Woonomgeving en locatie

Ten aanzien van de woonomgeving is onderzocht welke voorzieningen er in de nabijheid zijn (zie tabel 2.10). De supermarkt, bushalte en speelplaats voor kinderen is het vaakst in de buurt. De (Poolse) kerk is het minst vaak in de buurt.

Tabel 2.10. Voorzieningen in de buurt (gerangschikt van hoog naar laag)

	N	%
Supermarkt	268	86,2%
Bushalte	251	80,7%
Speelplaats voor kinderen	189	60,8%
Scholen	163	52,4%
Recreatiemogelijkheden	148	47,6%
Stads- / dorpscentrum	139	44,7%
Sportvoorzieningen	131	42,1%
Poolse winkel	112	36,0%
Werk	101	32,5%
Uitgaansgelegenheden	99	31,8%
Treinstation	78	25,1%
(Poolse) kerk	62	19,9%

Behalve de voorzieningen is ook gevraagd waar men woont (in Eindhoven, een dorp in de buurt van Eindhoven of elders). Er wordt een significant verschil gevonden tussen geregistreerde en niet-geregistreerde arbeidsmigranten. Van de niet-geregistreerde Poolse arbeidsmigranten woont ruim de helft in Eindhoven en een derde in een dorp in de buurt van Eindhoven. 9% van de niet-geregistreerde Poolse arbeidsmigranten woont elders.

Om als geregistreerde arbeidsmigrant in dit onderzoek opgenomen te worden moest men woonachtig zijn in Eindhoven. Dit blijkt ook uit het onderzoek. Voor één persoon geldt dat deze officieel wel is, maar heeft aangegeven elders te wonen (zie tabel 2.11).

Tabel 2.11. Woonlocatie

Woonlocatie	Geregistreerden		Niet-geregistreerden		Totaal	
	N	%	N	%	N	%
Eindhoven	219	99,5%	49	56,3%	268	87,3%
Een dorp in de buurt van Eindhoven	-	-	30	34,5%	30	9,8%
Elders	1	0,5%	8	9,2%	9	2,9%
Totaal	220	100,0%	87	100,0%	307	100,0%

$\chi^2(2)=105,453, p=.000$

Tot slot is ook gevraagd in wat voor soort gebied men woont (een woonwijk, op een vakantiepark, op het terrein van de werkgever etc.). Vrijwel alle geregistreerde arbeidsmigranten wonen 'gewoon' in een woonwijk of in het centrum van stad / dorp. Van de niet-geregistreerde arbeidsmigranten woont 87% in een woonwijk of in het centrum van stad / dorp. 13% woont op een vakantiepark, op het terrein van de werkgever, op een bedrijvenpark of elders (bijlage 2; tabel 2.12).

2.6. Woonduur in huidige woning

Er wordt geen significant verschil gevonden in woonduur in de huidige woning tussen geregistreeerde en niet-geregistreeerde arbeidsmigranten. Gemiddeld wonen zij 25,6 maanden in hun huidige woonruimte (bijlage 2; tabel 2.13).

2.7. Eigendomsvorm: koop of huur

Circa 80% van de respondenten woont in een huurwoning en 20% in een koopwoning. Er wordt geen significant verschil gevonden tussen geregistreeerden en niet-geregistreeerden arbeidsmigranten (bijlage 2; tabel 2.14). Opvallend is dat dit niet overeenkomt met gegevens van de gemeente. Er zijn geregistreeerde respondenten die hebben aangegeven in een huurwoning te wonen, terwijl deze adressen als koopwoning geregistreeerd staan.

2.8. Gegevens met betrekking tot de huurwoning

Aan de arbeidsmigranten die in een huurwoning wonen is gevraagd of deze woning gestoffeerd of gemeubileerd verhuurd werd. Tevens is onderzocht van wie zij de woning huren en hoeveel huur zij betalen.

Eén derde van de woningen blijkt gestoffeerd verhuurd te worden, ruim een kwart gemeubileerd en 40% wordt 'kaal' geleverd (bijlage 2; tabel 2.15). Het verschil tussen geregistreeerde en niet-geregistreeerde arbeidsmigranten is niet significant.

Ook is gevraagd van wie men de woning huurt. Van de geregistreeerde arbeidsmigranten huurt 33% van een particuliere aanbieder, 29% van een makelaar of verhuurbedrijf en 27% van een corporatie. Van de niet-geregistreeerde arbeidsmigranten huurt 41% van een particuliere aanbieder, 17% van een makelaar of verhuurbedrijf en 11% van een woningcorporatie (zie tabel 2.16).

Tabel 2.16. Verhuurder

*	Geregistreeerden		Niet-geregistreeerden		Totaal	
	N	%	N	%	N	%
Vrienden / kennissen	7	4,1%	7	9,9%	14	5,8%
Familie	1	0,6%	3	4,2%	4	1,7%
Werkgever	5	2,9%	4	5,6%	9	3,7%
Uitzendbureau	2	1,2%	8	11,3%	10	4,1%
Particuliere aanbieder	56	32,7%	29	40,8%	85	35,1%
Makelaar / verhuurbedrijf	49	28,7%	12	16,9%	61	25,2%
Woningcorporatie	46	26,9%	8	11,3%	54	22,3%
Anders	5	2,9%	-	-	5	2,1%
Totaal	171	100,0%	71	100,0%	242	100,0%

Van de 19 respondenten die huren via de werkgever of het uitzendbureau geven er 17 aan dat de huur van het inkomen wordt ingehouden.

Tot slot is onderzocht of men huurtoeslag ontvangt en wat de woonkosten zijn. Als men huurtoeslag ontvangt is gevraagd of men deze kosten al van de opgegeven woonkosten heeft afgetrokken of niet. Van alle Poolse arbeidsmigranten in Eindhoven die huren ontvangen er 27 huurtoeslag. De grote meerderheid (86%) ontvangt geen huurtoeslag (zie tabel 2.17). Omdat slechts circa 1/3de van de respondenten de kosten voor huur en gas, water en elektra afzonderlijk heeft opgegeven kan niet worden bepaald in hoeverre men, wat betreft de hoogte van de huur, recht zou hebben op huurtoeslag.

Tabel 2.17. Huurtoeslag

*	Geregistreerden		Niet-geregistreerden		Totaal	
	N	%	N	%	N	%
Ontvangt huurtoeslag	18	10,6%	9	12,7%	27	11,2%
Ontvangt geen huurtoeslag	149	87,6%	59	83,1%	208	86,3%
Weet niet of hij/zij huurtoeslag ontvangt	3	1,8%	3	4,2%	6	2,5%
Totaal	170	100,0%	71	100,0%	241	100,0%

Er wordt geen significant verschil gevonden in woonkosten tussen geregistreerde en niet-geregistreerde arbeidsmigranten. Gemiddeld betalen zij 650 euro aan huur, gas, water en elektra (bijlage 2; tabel 2.18).

2.9. Tevredenheid over de huidige woning

Tot slot is onderzocht in hoeverre men tevreden is met de huidige woonruimte. Er wordt geen verschil gevonden tussen geregistreerde en niet-geregistreerde Poolse arbeidsmigranten. 19% is zeer tevreden, 39% tevreden, 22% is niet tevreden, maar ook niet ontevreden, 13% is ontevreden en 7% is zeer ontevreden (bijlage 2; tabel 2.19).

2.10. Conclusie

¼-de van de Poolse arbeidsmigranten woont in een eengezinswoning (37%) of etagewoning / appartement (37%) en 13% woont in een studio. De overige respondenten wonen in een vakantiehuisje, chalet of caravan, in een bedrijfsruimte of op een kamer.

Circa 1/3de van de respondenten woont onzelfstandig (d.w.z. dat men de woonruimte deelt met personen buiten het gezin) en ongeveer 2/3de woont zelfstandig (alleen of met het eigen gezin). Er wordt hierbij geen verschil gevonden tussen geregistreerde en niet-geregistreerde arbeidsmigranten.

De zelfstandig wonende Poolse arbeidsmigrant beschikt gemiddeld over drie kamers. En er wordt geen significant verschil gevonden tussen het aantal kamers of de grootte van de woonkamer, keuken en slaapkamer van geregistreerde en niet-geregistreerde Poolse arbeidsmigranten.

De onzelfstandig wonende Poolse arbeidsmigrant deelt het vaakst de toilet, keuken en douche/badkamer.

Gemiddeld woont de Poolse arbeidsmigrant 25,6 maanden in zijn huidige woning. Ook hier wordt geen verschil gevonden tussen geregistreerde en niet-geregistreerde arbeidsmigranten.

Van alle respondenten woont 80% in een huurwoning en 20% in een koopwoning. Ook hier wordt geen verschil gevonden tussen geregistreerde en niet-geregistreerde arbeidsmigranten. 1/3de van de huurwoningen blijkt gestoffeerd verhuurd te worden, ruim een kwart gemeubileerd en 40% 'kaal'.

Van de geregistreerde arbeidsmigranten huurt 33% van een particuliere aanbieder, 29% van een makelaar of verhuurbedrijf en 27% van een corporatie. Van de niet-geregistreerde arbeidsmigranten huurt 41% van een particuliere aanbieder, 17% van een makelaar of verhuurbedrijf en 11% van een woningcorporatie. Of deze verschillen daadwerkelijke verschillen zijn, kan vanwege de lage frequenties niet bepaald worden, maar het biedt wel een indicatie van de situatie. Met name het grotere aandeel van de woningcorporatie onder geregistreerden lijkt voor de hand liggend.

Er is geen verschil in woonkosten tussen geregistreerde en niet-geregistreerde arbeidsmigranten. Gemiddeld betalen zij 650 euro aan huur, gas, water en elektra.

Tot slot is geïnventariseerd hoe tevreden men is over de huidige woonsituatie. Er wordt geen verschil gevonden in tevredenheid over de woonsituatie tussen geregistreerden en niet-geregistreerden. 19% blijkt zeer tevreden te zijn, 39% tevreden en 22% is niet tevreden en niet ontevreden. 13% is ontevreden en 7% is zelfs zeer ontevreden.

Hoofdstuk 3. Gewenste woonsituatie

In dit hoofdstuk wordt de gewenste woonsituatie van verhuisgeneigde Poolse arbeidsmigranten in beeld gebracht. Allereerst is geïnventariseerd welk aandeel van de respondenten verhuisgeneigd is. Van de verhuisgeneigde Poolse arbeidsmigranten is onderzocht met wie zij in hun nieuwe woning zouden willen wonen en op welke locatie (in of buiten de stad).

Vervolgens is er onderscheid gemaakt tussen een voorkeur voor zelfstandige woonruimte (en wensen ten aanzien van deze zelfstandige woonruimte) en een voorkeur voor gedeelde woonruimte (en wensen ten aanzien van deze gedeelde woonruimte).

3.1. Verhuisgeneigdheid

Van alle respondenten hebben er 140 aangegeven dat ze gaan of willen verhuizen (46%). 12% (n=38) zou wel willen verhuizen maar ziet hiertoe geen mogelijkheden.

Tabel 3.1. Verhuisplannen

	Geregistreerden		Niet-geregistreerden		Totaal	
	N	%	N	%	N	%
Ja, ik heb al andere woonruimte gevonden	7	3,2%	9	10,5%	16	5,2%
Ja, ik wil verhuizen maar ik heb nog geen geschikte woonruimte gevonden	91	41,4%	33	38,4%	124	40,5%
Nee, ik ben tevreden met mijn woonruimte en wil hier voorlopig blijven wonen	100	45,5%	28	32,6%	128	41,8%
Nee, ik zou wel willen verhuizen maar ik heb de mogelijkheden niet om te verhuizen	22	10,0%	16	18,6%	38	12,4%
Totaal	220	100,0%	86	100,0%	306	100,0%

$\chi^2(3)=12,554$, $p=.006$

Er wordt een significant verschil gevonden tussen geregistreerde en niet-geregistreerde Poolse arbeidsmigranten. Van de geregistreerden heeft 3% al andere woonruimte gevonden en 41% is zoekende. 46% is tevreden en wil blijven zitten. 10% geeft aan dat men wel wil verhuizen, maar geen mogelijkheden heeft. Van de niet-geregistreerden heeft 11% al een nieuwe woonruimte gevonden, is 38% zoekende en is 33% tevreden. 19% van hen geeft aan wel te willen verhuizen, maar hiertoe geen mogelijkheid te hebben. Het aandeel dat tevreden is en wil blijven wonen waar hij nu woont, is onder de niet-geregistreerden dus iets kleiner. Het aandeel dat geen mogelijkheden ziet om te verhuizen is juist groter.

Van de 38 personen die niet kunnen verhuizen geven er 30 aan dat ze te weinig verdienen om andere huisvesting te kunnen betalen.

!! In de verdere analyses ten aanzien van verhuisgeneigdheid en de gewenste woonsituatie zijn alle respondenten meegenomen behalve diegene die expliciet hebben aangegeven tevreden te zijn en voorlopig te willen blijven wonen waar zij nu zitten. Dus ook de respondenten die hebben aangegeven wel te willen, maar niet te kunnen verhuizen, hebben aangegeven hoe hun gewenste woonsituatie eruit ziet !!

3.2. Gewenste huishoudenssituatie

Ruim een kwart van de respondenten wenst alleen in de nieuwe woning te gaan wonen, 39% wenst er met partner te gaan wonen en 22% wenst er met partner en kinderen te gaan wonen. Hierbij wordt geen verschil gevonden tussen geregistreerde en niet-geregistreerde arbeidsmigranten (bijlage 3; tabel 3.2).

3.3. Gewenste woonlocatie

Van alle verhuisgeneigden wil circa 2/3de in Eindhoven wonen, 11% wil buiten Eindhoven wonen en ongeveer 1/5de maakt het niets uit. Ook hier is geen verschil tussen geregistreerde en niet-geregistreerde arbeidsmigranten (bijlage 3; tabel 3.3).

Ook is onderzocht in hoeverre het belangrijk is dat bepaalde voorzieningen dichtbij de toekomstige woonruimte liggen. Voorzieningen zoals een supermarkt, werk, bushalte en recreatieve voorzieningen in de nabijheid worden belangrijk gevonden. De nabijheid van de (Poolse) kerk, scholen en de Poolse winkel wordt onbelangrijk gevonden (bijlage 3; tabel 3.4).

3.4. Gewenste woonruimte

Vaak wordt er uitgegaan van het gegeven dat arbeidsmigranten vooral goedkoop willen wonen en dat zij het derhalve prima vinden om woonruimte te delen met anderen. Daarom is gevraagd of men een voorkeur heeft voor zelfstandige woonruimte (waarmee wordt bedoeld een woonruimte waarbij de slaapruiimte, woonruimte, keuken, toilet en badkamer niet met andere mensen buiten het gezin/de partner hoeven te worden gedeeld) of gedeelde woonruimte (waarbij de ruimten wel met andere mensen buiten het gezin worden gedeeld).

Uit de resultaten blijkt dat vrijwel iedereen (96%) een voorkeur heeft voor een zelfstandige woonruimte. Slechts 7 personen hebben aangegeven een voorkeur te hebben voor gedeelde woonruimte (bijlage 3, tabel 3.5).

3.5. Voorkeur voor zelfstandige woonruimte

Aan de respondenten die hebben aangegeven een voorkeur te hebben voor een zelfstandige woonruimte is gevraagd welke type woonruimte de voorkeur heeft. Ook hier wordt geen verschil gevonden tussen geregistreerde en niet-geregistreerde arbeidsmigranten (bijlage 3; tabel 3.6).

Ongeveer 2/3de van de respondenten heeft een voorkeur voor een eengezinswoning en ruim een kwart heeft een voorkeur voor een etagewoning/appartement. 13 personen hebben aangegeven een voorkeur te hebben voor een studio.

Ten aanzien van het gewenste aantal kamers wordt er eveneens geen verschil gevonden tussen geregistreerde en niet-geregistreerde arbeidsmigranten (bijlage 3; tabel 3.7).

Ook ten aanzien van de gewenste grootte van de verschillende ruimtes (woonruimte, keuken, slaapkamer) wordt er geen verschil gevonden tussen geregistreerde en niet-geregistreerde Poolse arbeidsmigranten (bijlage 3; tabel 3.8 t/m 3.11).

Autobezit

Ook is geïnventariseerd in hoeverre men in het bezit is van een auto en deze gebruikt in Nederland. Bijna 60% van de verhuisgeneigde respondenten die een zelfstandige woning wensen heeft aangegeven een eigen auto te hebben en deze te gebruiken in Nederland. Van deze respondenten wil bijna de helft graag op eigen terrein parkeren. 8% wil aan de openbare weg parkeren en 43% maakt het niet uit. Ook hier wordt geen verschil gevonden tussen geregistreerde en niet-geregistreerde arbeidsmigranten (bijlage 3; tabel 3.12 en 3.13).

Eigendomssituatie

Tot slot is gevraagd of men een woning wil kopen of huren. En ook hier wordt geen verschil gevonden tussen geregistreerde en niet-geregistreerde arbeidsmigranten. Circa 2/3de wenst een huurwoning en 1/3de wil liever een koopwoning (bijlage 3; tabel 3.14).

Van de respondenten die een huurwoning willen geeft 30% aan dat deze woning gestoffeerd moet zijn, 15% geeft aan dat de woning gemeubileerd moet zijn en 16% geeft expliciet aan een 'kale' woning te willen. 39% maakt het niet uit of de woning gestoffeerd of gemeubileerd is. Ook hier wordt geen verschil gevonden tussen geregistreerde en niet-geregistreerde arbeidsmigranten (bijlage 3; tabel 3.15).

Tot slot is gevraagd wat de maximale huurprijs (exclusief kosten voor gas, water en elektriciteit) of koopprijs is die men wil betalen. De gemiddelde maximale huurprijs is €56,64 per maand. De gemiddelde maximale koopprijs is €13.590. En ook hier is geen verschil geconstateerd tussen geregistreerde en niet-geregistreerde arbeidsmigranten (bijlage 3; tabel 3.16 en 3.17).

3.6. Voorkeur voor gedeelde woonruimte

Zoals al eerder beschreven zijn er slechts 7 respondenten die hebben aangegeven een voorkeur voor een gedeelde woonruimte te hebben (bijlage 3; tabel 3.18 t/m 3.25). Van deze 7 respondenten willen er 6 het liefst een kamer in een eengezinswoning en slechts 1 een kamer in een etagewoning / appartement. De voorkeur voor gedeelde woonruimte komt voort uit het feit dat dit goedkoper is, maar ook vanwege het contact met andere mensen.

Ook is gevraagd welke ruimtes men met meerdere personen zou willen delen. Alleen de slaapkamer wil men niet delen, de overige ruimtes (zoals keuken, bad/douche en toilet) over het algemeen wel.

De gewenste oppervlaktes van slaapkamer en keuken lopen uiteen.

Verder is gevraagd wat de ideale mix van huisgenoten zou zijn en daarbij wordt voornamelijk aangegeven dat de samenstelling (man/vrouw – Pools/andere nationaliteit – Alleenstaand/Stelletjes) niets uit maakt.

En er is gevraagd hoe belangrijk men het vindt om de beschikking te hebben over diverse eigen voorzieningen. Het hebben van een eigen slaapkamer wordt belangrijk gevonden en daarvoor is men ook bereid te betalen.

Tot slot is gevraagd of men een voorkeur heeft voor een kamer zonder eigen voorzieningen met een lagere huurprijs (n=2) of een kamer met eigen voorzieningen met een hogere huurprijs (n=4).

3.7. Bijstelling wensen

Indien de woning/woonruimte waar men een voorkeur voor heeft duurder is dan men zou willen, is gevraagd of men meer zou willen betalen of dat men dan de wensen bijstelt. Iets meer dan de helft van de respondenten is in dat geval bereid meer te betalen en iets minder dan de helft stelt de wensen dan bij. Ook hier wordt geen significant verschil gevonden tussen geregistreerde en niet-geregistreerde arbeidsmigranten (bijlage 3; tabel 3.26). Als de wensen bijgesteld worden gaat het met name om aanpassing van wensen t.a.v. de grootte van de woning (men is dus bereid om kleiner te wonen) en een vergroting van de afstand tussen woning en werk. Minder privacy door voorzieningen te delen wordt slechts door 6 respondenten genoemd (bijlage 3; tabel 3.27).

3.8. Reële huurprijs en voorkeur verhuurder

Tot slot is aan iedereen die aangegeven heeft een huurwoning te willen gevraagd welke huurprijs men reëel acht.

Ruim een kwart (27%) van de verhuisgeneigde respondenten die een huurwoning wil vindt een huurprijs tussen de 500 en 600 euro per maand reëel om te betalen (bijlage 3; tabel 3.28).

Tot slot is ook gevraagd van wie men de woning bij voorkeur zou huren. Ruim 2/3de geeft aan de woning van een corporatie te willen huren. 13% wil de woning van een particulier, belegger of makelaar huren en 15% heeft geen voorkeur ten aanzien van de verhuurder. Hierbij is geen verschil geconstateerd tussen geregistreerde en niet-geregistreerde Poolse arbeidsmigranten (bijlage 3; tabel 3.29).

3.9. Conclusie

46% van de respondenten gaat of wil verhuizen. Daarnaast zou 12% wel willen verhuizen maar ziet daartoe geen mogelijkheden. Onder de niet-geregistreerden ligt dat aandeel nog wat hoger (19%). De meest genoemde reden hiervoor is dat men te weinig verdient om andere huisvesting te kunnen betalen. Het aandeel respondenten dat tevreden is en in de huidige woning wil blijven wonen ligt juist wat lager.

Een kwart van de respondenten wil na verhuizing alleen gaan wonen, 39% wil er met partner gaan wonen en 22% met partner en kinderen. 2/3de van de verhuisgeneigden wil in Eindhoven wonen, 11% wil buiten Eindhoven wonen en ongeveer 1/5de maakt het niets uit. Ten aanzien van de huishoudenssituatie en de locatie wordt er geen verschil gevonden tussen geregistreerde en niet-geregistreerde arbeidsmigranten.

Van voorzieningen zoals een supermarkt, werk, bushalte en recreatieve voorzieningen wordt het belangrijk gevonden dat deze in de nabijheid te vinden zijn.

Ondanks dat de veronderstelling vaak is dat arbeidsmigranten vooral goedkoop (en dus onzelfstandig?) willen wonen blijkt dit niet uit het onderzoek. 96% heeft een voorkeur voor een zelfstandige woning. Slechts 7 personen hebben aangegeven een voorkeur voor een gedeelde woning te hebben. Deze voorkeur komt voort uit het feit dat dit goedkoper is, maar ook vanwege het contact met andere mensen. Men is bereid alle ruimtes te delen, met uitzondering van de slaapkamer.

2/3de van de respondenten die zelfstandig willen wonen heeft een voorkeur voor een eengezinswoning en ruim een kwart heeft een voorkeur voor een etagewoning/appartement. Zowel ten aanzien van het type woning, het aantal kamers (gemiddeld 3,2 kamers) als de grootte van diverse ruimtes wordt er geen verschil gevonden tussen geregistreerde en niet-geregistreerde arbeidsmigranten.

2/3de van de respondenten wil het liefst een huurwoning en 1/3de wil liever een koopwoning. Van de respondenten die een huurwoning wensen, wil 30% dat deze gestoffeerd is, 15% dat de woning gemeubileerd is en 16% wil juist een 'kale' woning. De overige 39% heeft geen voorkeur ten aanzien van stoffering/meubilering. Verwacht werd dat niet-geregistreerden wellicht een korte tijd zouden willen blijven en derhalve vaker een gemeubileerde woning zouden willen. Dit blijkt echter niet uit het onderzoek.

De gemiddelde maximale huurprijs die men wil betalen is 556,64 euro per maand, een prijs tussen de 500 en 600 euro wordt reëel geacht. De gemiddelde maximale koopprijs is 213.590 euro.

Als de woonruimte duurder is dan men zou willen, is iets meer dan de helft van de respondenten bereid meer te betalen en iets minder dan de helft stelt de wensen dan bij. Het aanpassen van de wensen betreft met name de grootte van de woning en een verruiming van de afstand tussen woning en werk. Men is dus bereid wat kleiner te gaan wonen dan gewenst. Minder privacy door voorzieningen te delen wordt slechts door enkele respondenten genoemd.

2/3de van de respondenten zou bij een corporatie willen huren, 13% van een particulier/belegger of makelaar en 15% heeft geen voorkeur ten aanzien van de verhuurder.

Hoofdstuk 4. Verwachtingen

In dit hoofdstuk worden kort de verwachtingen ten aanzien van veranderingen in de gezinssituatie, werksituatie en het inkomen in beeld gebracht (de tabellen zijn tevens terug te vinden in bijlage 4).

4.1. Verwachtingen t.a.v. de gezinssamenstelling

Zowel van de geregistreerde als de niet-geregistreerde arbeidsmigranten geeft het grootste deel aan dat zij geen verandering in de gezinssamenstelling te verwachten. De mensen die wel een verandering verwachten geven aan te gaan samenwonen of trouwen.

Tabel 4.1. Verwachte verandering in gezinssamenstelling (meerdere antwoorden mogelijk)

	Geregistreerden	Niet-geregistreerden	Totaal
Verwacht te gaan samenwonen of trouwen	44	20	65
Verwacht dat het gezin ook naar Nederland komt	2	8	10
Verwacht apart te gaan wonen van de partner	5	6	11
Verwacht geen verandering	171	53	226

4.2. Verwachtingen t.a.v. de werksituatie

Ten aanzien van de werksituatie verwachten de meeste mensen eveneens geen verandering. 50 personen verwachten op een andere plek te gaan werken en 53 personen verwachten ander werk te gaan doen.

Tabel 4.2. Verwachte verandering in werksituatie (meerdere antwoorden mogelijk)

	Geregistreerden	Niet-geregistreerden	Totaal
Verwacht op een andere plek te gaan werken	37	13	50
Verwacht ander werk te gaan doen	34	19	53
Verwacht geen verandering	157	59	219

4.3. Verwachtingen t.a.v. de inkomensontwikkeling

Er wordt geen verschil gevonden tussen de geregistreerde en niet-geregistreerde respondenten wat betreft de verwachte inkomensontwikkeling. 62% van alle respondenten verwacht een normale ontwikkeling, 27% verwacht dat het inkomen gaat toenemen en 4% verwacht zelfs dat het inkomen veel hoger wordt.

Tabel 4.3. Verwachtingen ten aanzien van het inkomen

*	Geregistreerd		Niet-geregistreerd		Totaal	
	N	%	N	%	N	%
Verwacht dat het inkomen veel lager wordt	3	1,4%	1	1,2%	4	1,3%
Verwacht dat het inkomen lager wordt	14	6,6%	5	5,9%	19	6,4%
Verwacht een normale ontwikkeling	133	62,7%	51	60,0%	184	62,0%
Verwacht dat het inkomen hoger wordt	56	26,4%	23	27,1%	79	26,6%
Verwacht dat het inkomen veel hoger wordt	6	2,8%	5	5,9%	11	3,7%
Totaal	212	100,0%	85	100,0%	297	100,0%

4.4. Conclusie

Ten aanzien van de huishoudenssamenstelling verwachten de meeste respondenten, ongeacht of zij geregistreerd zijn of niet, weinig verandering. Diegene die een verandering verwachten geven aan te gaan samenwonen of trouwen.

De meeste respondenten verwachten ook geen verandering ten aanzien van de werksituatie. Ongeveer 1 op de 6 respondenten geeft aan te verwachten dat hij/zij op een andere plek gaat werken. En een even groot deel verwacht ander werk te gaan doen. De rest verwacht geen verandering.

Over de ontwikkeling van het inkomen is men redelijk positief. 62% verwacht een normale ontwikkeling, 27% verwacht dat het inkomen stijgt en zelfs 4% verwacht dat het inkomen veel hoger wordt. 8% van de respondenten verwacht een verlaging van het inkomen.

Hoofdstuk 5. Verdieping

5.1. Inleiding

In aanvulling op het onderzoek is er in maart/april 2015 nog telefonisch geënquêteerd door het MIP. Het doel was om zoveel mogelijk kortwonende arbeidsmigranten te bevragen om op die wijze inzicht te krijgen in de situatie bij aankomst in Nederland. Deze 21 nieuwe respondenten zijn vervolgens toegevoegd aan het onderzoek van 2014.

Naar aanleiding van de conceptrapportage van dit onderzoek kwamen er nog diverse vragen aan het licht:

- Zijn er verschillen tussen Poolse arbeidsmigranten die kort in Nederland wonen en personen die al langer in Nederland zijn?
- Zijn er verschillen tussen verhuisgeneigde respondenten en niet-verhuisgeneigde respondenten?
- In hoeverre behoren deze Poolse arbeidsmigranten tot de doelgroep van beleid?
- Is de arbeidssituatie van deze migranten vergelijkbaar met andere groepen?

Deze vragen zullen in de volgende paragrafen beantwoord worden.

5.2. De kortwonende Poolse arbeidsmigrant

In deze paragraaf wordt een antwoord gegeven op de vraag: ‘Zijn er verschillen tussen Poolse arbeidsmigranten die kort in Nederland wonen en personen die al langer in Nederland zijn?’.

De respondenten kunnen ingedeeld worden op basis van het jaar waarin zij voor het eerst naar Nederland kwamen. De verdeling van alle respondenten is als volgt:

Tabel 5.1. kortwonende en langwonende arbeidsmigranten.

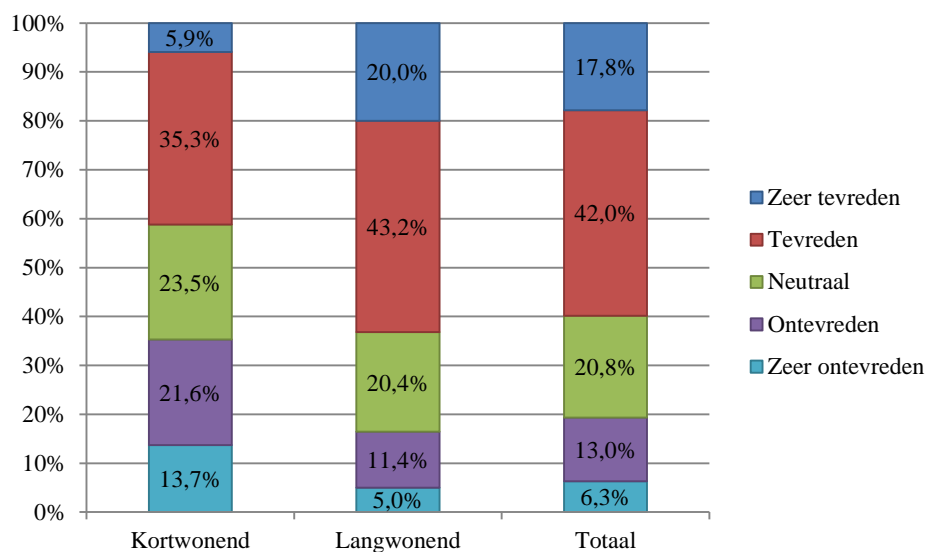
Kwam voor het eerst naar Nederland...	N	%
in 2014	13	3,9
in 2013 kortwonend	38	11,5
in 2012 langwonend	32	9,7
in 2011	27	8,2
in 2010	28	8,5
voor 2010	193	58,3
Totaal	331	100,0

Vanwege de frequenties worden de respondenten die in 2013 of 2014 voor het eerst naar Nederland kwamen als kortwonend beschouwd. De respondenten die in 2012 of eerder voor het eerst naar Nederland kwamen worden als langwonend beschouwd.

De belangrijkste conclusies zijn:

- Er is een relatie tussen wel of niet geregistreerd zijn en woontijd. Van de kortwonende arbeidsmigranten is 60% geregistreerd en 40% niet-geregistreerd. Van de langwonende arbeidsmigranten is 74% geregistreerd en 26% niet-geregistreerd. Het aandeel dat geregistreerd is neemt dus toe naarmate de woontijd langer is (bijlage 5; tabel 5.2). Omdat er slechts 51 kortwonende arbeidsmigranten worden gevonden in het onderzoek worden zij niet meer verder onderscheiden op basis van hun registratie.
- Kortwonende Poolse arbeidsmigranten wonen minder vaak in eengezinswoningen en etagewoningen en beduidend vaker in studio's of op een andere wijze (zoals in een vakantiehuisje, bedrijfsruimte etc.) (bijlage 5; tabel 5.3).

- Kortwonende respondenten delen de woonruimte significant vaker met andere mensen (buiten het gezin), terwijl langwonenden de woonruimte alleen bewonen of met hun gezin (bijlage 5; tabel 5.4).
- Er wordt geen verschil gevonden in huishoudenssituatie. In beide groepen (kort- en langwonenden) is de verdeling alleenwonend, wonend met partner en wonend met partner en kinderen nagenoeg gelijk (bijlage 5; tabel 5.5).
- De kortwonende Poolse arbeidsmigrant woont vaker in een woonruimte met één kamer, ongeveer even vaak in een woonruimte met twee kamers en beduidend minder in een woonruimte met 3 of meer kamers (bijlage 5; tabel 5.6).
- Ook ten aanzien van de totale woonoppervlakte wordt er een significant verschil gevonden tussen kort- en langwonenden arbeidsmigranten. De kortwonende arbeidsmigrant woont in 29% van de gevallen op minder dan 25 m². In 42% van de gevallen heeft hij 25 tot 50 m² tot zijn beschikking en in 29% van de gevallen heeft hij meer dan 50 m². Van de langwonende respondenten heeft bijna drie kwart meer dan 50 m² tot zijn beschikking, 22% 25 tot 50 m² en slechts 5% minder dan 25 m² (bijlage 5; tabel 5.7).
- Ook wordt er een significant verschil gevonden ten aanzien van de eigendomssituatie. Van de kortwonende Poolse arbeidsmigranten huurt 98% de woning, van de langwonenden huurt 76% en heeft 24% de woning in eigendom (bijlage 5; tabel 5.8).
- Indien de woning gehuurd is, is deze bij kortwonende Poolse arbeidsmigranten even vaak gestoffeerd als bij langwonende arbeidsmigranten, maar vaker gemeubileerd en minder vaak 'kaal'. Bij langwonende Poolse arbeidsmigranten is de woning in 45% van de gevallen niet gestoffeerd of gemeubileerd, terwijl dit bij kortwonende slechts in 18% van de gevallen zo is (bijlage 5; tabel 5.9).
- Kortwonende arbeidsmigranten huren iets vaker van vrienden, kennissen en van de werkgever/het uitzendbureau. Zij huren iets minder vaak van particuliere verhuurders en iets vaker van makelaars of verhuurbedrijven. Tot slot huurt 10% van de kortwonende arbeidsmigranten een woning van een woningcorporatie, terwijl 25% van de langwonenden arbeidsmigranten bij een corporatie huurt (bijlage 5; tabel 5.10).
- Ook ten aanzien van de tevredenheid over de huidige woonruimte wordt er een significant verschil gevonden tussen kort- en langwonenden Poolse arbeidsmigranten. Kortwonende arbeidsmigranten zijn in 14% van de gevallen zeer ontevreden en in 22% van de gevallen ontevreden over hun woonsituatie. Van de langwonenden is dit respectievelijk 5% en 11%. Van de kortwonende arbeidsmigranten is 6% zeer tevreden en 35% tevreden over de huidige woonsituatie. Van de langwonenden is 20% zeer tevreden en 43% tevreden (bijlage 5; tabel 5.11).

- Er wordt een significant verschil gevonden in woonkosten tussen kort- en langwonende arbeidsmigranten. Kortwonende arbeidsmigranten betalen gemiddeld 545 euro per maand aan huur inclusief gas, water en elektra. Langwonende arbeidsmigranten betalen hiervoor 674 euro (bijlage 5; tabel 5.12).
- Er wordt geen significant verschil gevonden in verhuisgeneigdheid tussen kort- en langwonende arbeidsmigranten. 5% is verhuisgeneigd en heeft al iets gevonden. 39% is verhuisgeneigd maar heeft nog geen andere woonruimte gevonden en 45% is tevreden met de huidige situatie en wil daar voorlopig blijven. 11% zou wel willen verhuizen maar ziet hiertoe geen mogelijkheden (bijlage 5; tabel 5.13). Omdat de kortwonende arbeidsmigrant ontevredener is over de huidige woonsituatie werd verwacht dat hij vaker verhuisgeneigd zou zijn. Dit bleek echter niet uit de analyses.
- Uit de vraag of men van plan is om Nederland weer te verlaten bleek ook (net) geen significant verschil tussen kort- en langwonenden arbeidsmigranten (bijlage 5; tabel 5.14). 14% is van plan terug te keren en weet soms zelfs al wanneer. 49% wil in ieder geval voorlopig en 26% wil de rest van zijn leven in Nederland blijven.

5.3. De verhuisgeneigde Poolse arbeidsmigrant

In deze paragraaf wordt de vraag beantwoord of er verschillen zijn tussen verhuisgeneigde en niet-verhuisgeneigde Poolse arbeidsmigranten. Allereerst moet daarvoor bepaald worden welk deel van de respondenten aangemerkt kan worden als verhuisgeneigd.

Uit het onderzoek blijkt dat 45% van de respondenten tevreden is met de huidige woonruimte en daar voorlopig wil blijven wonen. De overige 55% wordt aangeduid als verhuisgeneigd. Van hen heeft 5% al andere woonruimte gevonden, is 39% zoekende en wil 12% wel verhuizen, maar ziet daar eigenlijk geen mogelijkheid toe (tabel 5.15).

Tabel 5.15. Verhuisgeneigdheid

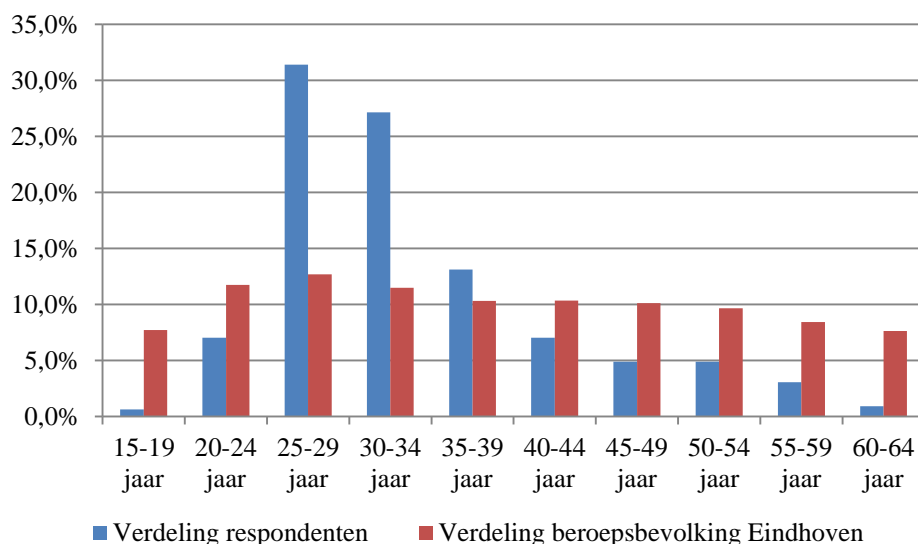
	N	%
Heeft al andere woonruimte gevonden*	16	4,8%
Is verhuisgeneigd maar heeft nog geen andere woonruimte gevonden*	128	38,8%
Is tevreden met huidige woonruimte en wil voorlopig blijven wonen**	148	44,8%
Zou wel willen maar ziet geen mogelijkheden om te verhuizen*	38	11,5%
Totaal	330	100,0%

* Verhuisgeneigd

** Niet-verhuisgeneigd

Wanneer dit afgezet wordt tegen de algehele verhuisgeneigdheid in Eindhoven (38% o.b.v. Woningmarktonderzoek Zuidoost-Brabant 2014) lijkt dit een hoog percentage. Hierbij moet echter in ogenschouw genomen worden dat er levensfasen zijn waarin meer verhuisd wordt. Nog steeds is iets meer dan tweederde van de verhuisgeneigden jonger dan 45 jaar (Wonen in ongewone tijden, WoON 2012, p.53).

In de volgende figuur is de verdeling van de respondenten afgezet tegen de verdeling van de beroepsbevolking (15 tot 65 jaar) in Eindhoven. Er zijn dus meer jongere Poolse arbeidsmigranten en minder oudere. Exacte cijfers over de verhuisgeneigdheid per leeftijdsklasse in Eindhoven zijn niet beschikbaar, maar door het hogere aandeel jongere Poolse arbeidsmigranten lijkt het aannemelijk dat de verhuisgeneigdheid onder deze groep ook hoger is dan gemiddeld. Dit is immers de levensfase waarin ook het meest verhuisd wordt.

Om meer grip te krijgen op de verhuisgeneigdheid van Poolse arbeidsmigranten is onderzocht in hoeverre er een relatie is tussen verhuisgeneigdheid en tevredenheid over de huidige woonsituatie.

Er is een significant verschil in tevredenheid tussen verhuisgeneigde en niet-verhuisgeneigde Poolse arbeidsmigranten (tabel 5.16).

Tabel 5.16. relatie tussen verhuisgeneigdheid en tevredenheid over de huidige woonsituatie.

	(Zeer) Tevreden		Neutraal		(Zeer) Ontevreden		Totaal	
Verhuisgeneigd	65 33,0%	35,7%	57 82,6%	31,3%	60 93,8%	33,0%	182 55,2%	100%
Niet verhuisgeneigd	132 67,0%	89,2%	12 17,4%	8,1%	4 6,3%	2,7%	148 44,8%	100%
Totaal	197 100%	59,7%	69 100%	20,9%	64 100%	19,4%	330 100%	100%

$\chi^2(2)=98,679, p=.000$

Van de verhuisgeneigden is 36% tevreden en 33% ontevreden. Van de niet-verhuisgeneigden is 89% tevreden en slechts 3% ontevreden. Andersom geredeneerd is van de respondenten die tevreden zijn over de huidige woonsituatie 1/3de verhuisgeneigd en 2/3de niet-verhuisgeneigd. Van de respondenten die neutraal of ontevreden zijn is respectievelijk 83% en 94% verhuisgeneigd. Er is dus een relatie tussen tevredenheid over de woonsituatie en verhuisgeneigdheid.

Vervolgens zijn de respondenten op basis van hun tevredenheid over de woonsituatie (tevreden – neutraal - ontevreden) en verhuisgeneigdheid (verhuisgeneigd - niet-verhuisgeneigd) ingedeeld in zes categorieën. Binnen deze categorieën is bekeken in wat voor type woning men woont.

Tabel 5.17. Relatie tussen verhuisgeneigdheid, tevredenheid over de woonsituatie en woningtype

	Verhuisgeneigd			Niet-verhuisgeneigd			Totaal
	Tevreden	Neutraal	Ontevreden	Tevreden	Neutraal	Ontevreden	
Eengezinswoning	19	20	7	70	7	2	125
Etagewoning / appartement	35	21	17	50	1	1	125
Studio	4	8	15	11	3	0	41
Anders	7	8	21	1	1	1	39
Totaal	65	57	60	132	12	4	330

Voor de niet-verhuisgeneigden kunnen er geen analyses gedaan worden vanwege de lage frequenties. De verhuisgeneigden zijn daarom afzonderlijk geanalyseerd. Binnen de groep verhuisgeneigde arbeidsmigranten blijkt er een relatie te zijn tussen tevredenheid en woningtype.

Tabel 5.18. Relatie tussen tevredenheid en woningtype van verhuisgeneigde arbeidsmigranten

	Tevreden		Neutraal		Verhuisgeneigd Ontevreden	
	N	%	N	%	N	%
Eengezinswoning	19	29,2%	20	35,1%	7	11,7%
Etagewoning / appartement	35	53,8%	21	36,8%	17	28,3%
Studio	4	6,2%	8	14,0%	15	25,0%
Anders	7	10,8%	8	14,0%	21	35,0%
Totaal	65	100,0%	57	100,0%	60	100,0%

$\chi^2(6)=30,406, p=.000$

Van de verhuisgeneigde respondenten die tevreden zijn over de woonsituatie, woont 29% in een eengezinswoning en 54% in een etagewoning of appartement. Slechts 6% woont in een studio en 11% op een andere wijze. Van de verhuisgeneigde respondenten die niet tevreden maar ook niet ontevreden zijn over de woonsituatie, woont 35% in een eengezinswoning en 37% in een etagewoning of appartement. Van de verhuisgeneigde Poolse arbeidsmigranten die ontevreden zijn woont slechts 12% in een eengezinswoning en 28% in een etagewoning of appartement. 25% woont in een studio en 35% woont op een andere manier.

Er blijkt dus binnen de groep verhuisgeneigde respondenten een relatie te zijn tussen tevredenheid en woningtype.

5.4. Doelgroep van beleid: potentiële inschrijfduur en inkomen

Verder is het interessant om te bekijken in hoeverre de Poolse arbeidsmigrant behoort tot de doelgroep van beleid. Hierbij spelen zowel de potentiële inschrijfduur alsook het inkomen een belangrijke rol.

Potentiële inschrijfduur

Bij de woningcorporaties in Eindhoven mag men zich inschrijven vanaf dat men 18 jaar oud is. De potentiële inschrijftijd van Poolse arbeidsmigranten is dus het aantal jaar dat men in Nederland is vanaf dat men 18 jaar oud is. Hiermee is de potentiële inschrijftijd dus afhankelijk van het moment waarop men voor het eerst in Nederland aankwam en of men op dat moment tenminste 18 was.

De potentiële inschrijftijd kan enkel geschat worden omdat de leeftijd is gevraagd en niet de geboortedatum en omdat niet exact duidelijk is in welke maand men in Nederland gearriveerd is, enkel in welk jaar.

Van alle respondenten zijn er slechts twee* die bij aankomst (in dit geval in 2010) jonger dan 18 jaar waren. Zij hebben daarmee een potentiële inschrijftijd die niet berekend kan worden op basis van het moment van aankomst, maar vanaf het jaar waarin zij 18 werden (zijnde 2013). Voor alle overige respondenten geldt dat de potentiële inschrijfduur bepaald kan worden op basis van het jaar waarin men in Nederland aangekomen is.

Tabel 5.19. Potentiële inschrijftijd

	in 2014	in 2013	in 2012	in 2011	in 2010	eerder dan 2010
minimale leeftijd bij aankomst	20	19	21	19	15	19
maximale leeftijd bij aankomst	55	51	54	56	47	58
N (totaal N=328)	12	38	31	27	28	192
		+2*			-2*	
	3,7%	12,2%	9,5%	8,2%	7,9%	58,5%
potentiële inschrijftijd	<1 jaar	1-2	2-3	3-4	4-5	>5jaar

Van alle Poolse arbeidsmigranten hebben er 12 een potentiële inschrijfduur van minder dan één jaar (4%). 40 personen hebben een inschrijfduur van één tot twee jaar (12%). 31 personen zouden twee tot drie jaar ingeschreven kunnen staan (10%) en 27 personen drie tot vier jaar (8%). 26 personen hebben een inschrijftijd van vier tot vijf jaar (8%) en 59% heeft een inschrijftijd van meer dan vijf jaar (n=192).

In hoeverre men in werkelijkheid ingeschreven staat bij een woningcorporatie is niet bekend.

Ook is onderzocht in welk jaar de respondenten die in een corporatiewoning wonen voor het eerst in Nederland gearriveerd zijn.

Tabel 5.20. Jaar waarin respondent wonend in een corporatiewoning gearriveerd is in Nederland

	N	%
in 2014	1	1,7
in 2013	4	6,9
in 2012	3	5,2
in 2011	7	12,1
in 2010	6	10,3
eerder dan 2010	37	63,8
Totaal	58	100,0

Logischerwijs is het grootste deel van de respondenten die in een corporatiewoning woont al langere tijd in Nederland.

Er zijn te weinig respondenten om te kunnen onderzoeken of er een significante relatie is tussen wanneer men in Nederland gearriveerd is en van wie men een woning huurt. Toch geeft de navolgende tabel wel een indruk. Met name het aandeel respondenten dat een woning op een andere wijze huurt (bijvoorbeeld via vrienden, de werkgever etc.) neemt af naarmate men langer in Nederland is en het aandeel respondenten dat via een woningcorporatie huurt neemt, logischerwijs, toe.

Tabel 5.21. Verhuurder naar jaar van aankomst

	in 2014	in 2013	in 2012	in 2011	in 2010	eerder dan 2010	Totaal
Aantallen (n)							
Particuliere aanbieder	4	12	9	8	12	53	98
Makelaar/verhuurbedrijf	4	13	9	9	2	25	62
Woningcorporatie	1	4	3	7	6	37	58
Anders (o.a. vrienden/kennissen, familie, werkgever, uitzendbureau etc.)	4	8	4	3	4	22	45
Totaal	13	37	25	27	24	137	263
Percentages (%)							
Particuliere aanbieder	30,8	32,4	36,0	29,6	50,0	38,7	37,3
Makelaar/verhuurbedrijf	30,8	35,1	36,0	33,3	8,3	18,2	23,6
Woningcorporatie	7,7	10,8	12,0	25,9	25,0	27,0	22,1
Anders (o.a. vrienden/kennissen, familie, werkgever, uitzendbureau etc.)	30,8	21,6	16,0	11,1	16,7	16,1	17,1
Totaal	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Inkomen

In hoofdstuk 1 tabel 1.17 wordt het maandelijks netto-inkomen van de kostwinnaar uitgesplitst voor geregistreerde en niet-geregistreerde arbeidsmigranten. Voor meer informatie over dit onderwerp wordt terugverwezen naar hoofdstuk 1.

Omdat er in de enquête gevraagd is naar het netto-inkomen in inkomenscategorieën, afzonderlijk voor de respondent en zijn of haar partner, is het niet mogelijk om de inkomens om te rekenen naar bruto-jaarinkomens om op die wijze te bepalen of de huishoudens behoren tot de doelgroep van beleid van een woningcorporatie.

Grofweg kan wel gesteld worden dat netto-inkomens tot €2000 vermoedelijk in aanmerking komen voor een sociale huurwoning. Het gaat in dit geval om 74% van de respondenten. Het exacte percentage respondenten dat op basis van de hoogte van het inkomen in aanmerking komt voor een sociale huurwoning zal beduidend lager liggen omdat 45% van de respondenten ook nog een verdienende partner heeft.

5.5. Conclusie

De belangrijkste zaken die er naar aanleiding van de verdieping geconcludeerd kunnen worden zijn:

Woonduur

- Naarmate men langer in Nederland verblijft, neemt de registratiegraad toe.
- Arbeidsmigranten met een korte woonduur, wonen significant vaker in studio's, vakantiehuisjes etc. en minder vaak in eengezinswoningen of appartementen. Ook delen zij deze woonruimte vaker met personen buiten het eigen gezin. Daarnaast hebben zij de beschikking over minder ruimte en minder kamers en wonen zij vaker gemeubileerd.
- Vrijwel alle kortwonende arbeidsmigranten huren een woning, terwijl van de langer wonende arbeidsmigranten 24% de woning in eigendom heeft.
- Arbeidsmigranten met een korte woonduur huren vaker via vrienden/bekenden, de werkgever/het uitzendbureau of makelaars/verhuurbedrijven en minder vaak bij een corporatie. Eén op de tien arbeidsmigranten met een korte woonduur huurt bij een corporatie. Terwijl van de arbeidsmigranten met een langere woonduur één op de vier respondenten bij een corporatie huurt.
- Ook blijken respondenten met een korte woonduur vaker ontevreden te zijn over de huidige woonsituatie en respondenten met een lange woonduur juist vaker tevreden. Kortwonende respondenten zijn wel goedkoper uit. Zij betalen 545 euro per maand aan huur (incl. Gas, water en elektra), terwijl respondenten met een langere woonduur 674 euro per maand betalen. Dit hangt hoogstwaarschijnlijk samen met het feit dat zij hiervoor ook meer ruimte huren.
- Tot slot zijn respondenten met een korte woonduur niet verhuisgeneigder dan respondenten met een langere woonduur (terwijl zij wel vaker ontevreden zijn, mogelijk heeft dit te maken met het feit dat zij wel goedkoper wonen).

Verhuisgeneigdheid

- 55% van de respondenten kan aangemerkt worden als verhuisgeneigd. 45% is tevreden en wil de huidige woning voorlopig niet verlaten. 12% geeft aan wel te willen verhuizen maar hiertoe geen mogelijkheden te zien.
- Gemiddeld is 38% van de bevolking in Eindhoven verhuisgeneigd. Bekend is echter dat meer dan 2/3de van de verhuisgeneigden jonger is dan 45 jaar. Wanneer de verdeling van de respondenten afgezet wordt tegen de verdeling van de beroepsbevolking in Eindhoven, blijken er beduidend meer 'jonge' Poolse arbeidsmigranten te zijn. De hogere verhuisgeneigdheid lijkt hier dan ook mee samen te hangen.
- Er blijkt een relatie te zijn tussen tevredenheid en verhuisgeneigdheid. Van de respondenten die tevreden zijn is 1/3de verhuisgeneigd en 2/3de niet-verhuisgeneigd. Van de respondenten die ontevreden zijn over de huidige woonsituatie is 94% verhuisgeneigd. Binnen de verhuisgeneigde respondenten blijkt er een relatie te zijn tussen woningtype en tevredenheid.

De verhuisgeneigde respondenten die ontevreden zijn wonen vaker in een studio of op een kamer en beduidend minder vaak in een eengezinswoning/etagewoning/appartement.

Doelgroep van beleid

In hoeverre de Poolse arbeidsmigrant tot de doelgroep van beleid kan worden gerekend kan niet bepaald worden op basis van het onderliggende onderzoek. Er kunnen wel aanknopingspunten gevonden worden met behulp van een berekening van de potentiële inschrijfduur en de inkomenssituatie. De potentiële inschrijfduur kan worden berekend met behulp van de leeftijd en het jaar van aankomst in Nederland (theoretisch had men zich bij aankomst, mits men dan 18 jaar was, mogen inschrijven bij een woningcorporatie).

Er zijn in het onderzoek enkel netto-maandinkomens gevraagd en deze kunnen om diverse redenen niet omgerekend worden naar bruto-jaarinkomens. Er kan derhalve dus niet bepaald worden welk aandeel van de respondenten een inkomen heeft van minder dan €34.911 (de grens om in aanmerking te komen voor een sociale huurwoning). Wanneer we echter de aanname doen dat men maximaal 2000 euro bruto per maand mag verdienen zou 74% van de respondenten tot de doelgroep van beleid behoren. Hierbij dient echter opgemerkt te worden dat 45% van de respondenten heeft aangegeven dat de partner ook een inkomen heeft. Het daadwerkelijke percentage dat tot de doelgroep van beleid behoort, zal dus beduidend lager liggen.

Conclusies en aanbevelingen

Aanleiding en uitgangspunten

Doel van dit onderzoek was bevindingen uit eerder onderzoek naar de huisvesting van arbeidsmigranten uit Midden- en Oost-Europa in Eindhoven (BiO, 2013) aan te vullen en te verdiepen. Uit het BiO-onderzoek bleek dat ca. 9% van de arbeidsmigranten problematisch gehuisvest was: d.w.z. deels in een voor woonfunctie bestemd gebouw (maar met te weinig woonruimte per persoon of illegale kamerbewoning), deels in andere gebouwen die bestemd zijn voor bedrijven en horeca.

Bij de aanvulling en verdieping zijn een aantal keuzes gemaakt:

- Het onderzoek beperkt zich tot arbeidsmigranten uit Polen, verreweg de grootste groep arbeidsmigranten in Eindhoven (60%). De beperking tot de stad Eindhoven (en niet de regio) impliceert dat de meeste arbeidsmigranten binnen de stedelijke woningvoorraad zijn gehuisvest. Huisvesting in vakantieparken, op campings of op boerderijen e.d. zijn maar weinig aangetroffen. Wel is bijna 12% van de arbeidsmigranten gehuisvest in andere dan reguliere huisvesting (bedrijfsruimten, vakantiehuysjes, chalets, caravans, kamers etc.).
- Naast de geregistreerde Poolse arbeidsmigranten zijn ook niet-geregistreerde Poolse arbeidsmigranten in het onderzoek meegenomen. De omvang van het niet-geregistreerde deel is uiteraard onbekend. Eerdere schattingen dat het om 50% gaat zijn, volgens prof.dr. Van der Heijden (BiO-rapport nr. 1190, Notitie, voetnoot 7), eerder te hoog dan te laag. Uiteindelijk zijn er van de 1531 geregistreerde Poolse arbeidsmigranten 216 in de steekproef terecht gekomen (14,1%). Tevens hebben 85 niet-geregistreerde respondenten deelgenomen. De steekproeffractie (de steekproefomvang ten opzichte van de populatie) is helaas onbekend.
- Tot slot is er onderscheid gemaakt op basis van woonduur. Arbeidsmigranten die in 2013 of 2014 voor het eerst naar Nederland kwamen (de kortwonenden) t.o.v. hen die eerder aankwamen (de langwonenden). Kortwonende arbeidsmigranten zijn vaker niet-geregistreerd.

Het uitgangspunt is geweest dat er mogelijk er een verschil bestaat tussen de woonsituatie en woonwensen van geregistreerde en niet-geregistreerde en van kortwonende en langwonende Poolse arbeidsmigranten die wonen en/of werken in de stad Eindhoven. Wat betreft de registratie blijkt het verschil zeer beperkt. Wel blijkt dat kortwonende arbeidsmigranten vaker huren van familie/vrienden/kennissen en starten in een studio, vakantiehuysje of bedrijfswoning. Ze zijn kleiner behuisd (minder oppervlakte en kamers) dan hun langwonende landgenoten en wonen bijna altijd in de huursector, met name bij particuliere aanbieders/makelaars/verhuurbedrijven. Slechts 10% huurt een woning bij een corporatie t.o.v. 25% van de langwonenden. De respondenten met een korte woonduur zijn vaker ontevreden of zelfs zeer ontevreden (35%) vergeleken met de langwonenden waarvan 16% ontevreden of zeer ontevreden is. Desondanks zijn de kortwonenden niet meer verhuiscapabel. Voor alle Poolse arbeidsmigranten geldt: 19% is ontevreden en 55% zou zijn woonsituatie willen veranderen.

In het navolgende zullen de belangrijkste conclusies ten aanzien van het huishouden, het verblijf in Nederland, de woning en de woonwensen worden samengevat. Tot slot worden er nog enkele aanbevelingen gedaan ten aanzien van het te voeren beleid.

Huishoudenskenmerken

Het grootste deel van zowel de geregistreerde als de niet-geregistreerde Poolse arbeidsmigranten is tussen de 25 en 39 jaar.

Er worden ook verschillen gevonden tussen geregistreerde en niet-geregistreerde en tussen kort- en langwonende arbeidsmigranten.

- Van de niet-geregistreerden is een groter deel (54%) ongehuwd, t.o.v. 38% van de geregistreerden. Kortwonende zijn vaker ongehuwd dan langwonenden
- Van de geregistreerden is 40% hoger opgeleid (WO/HBO) terwijl van de niet-geregistreerden slechts 18% hoger opgeleid is.
- Van de geregistreerden werkt 18% met een uitzendcontract en 39% heeft een arbeidscontract voor onbepaalde tijd. Van de niet-geregistreerden werkt 33% met een uitzendcontract en heeft 20% een arbeidscontract voor onbepaalde tijd. Het aandeel werkenden met een contract voor bepaalde tijd en zelfstandig ondernemers is nagenoeg gelijk in beide groepen. Evenals het aandeel werklozen (11%). Dit percentage ligt iets boven dat van de westerse allochtonen (9%), maar is veel lager dan onder de niet-westerse allochtonen (16,7%) .

Ondanks dat er wel verschil in opleidingsniveau en soort arbeidscontract gevonden wordt, wordt er geen significant verschil in inkomen geconstateerd. De grootste groepen verdienen netto tussen 1000 en 1500 euro (30%) en tussen 1500 en 2000 euro per maand (29%). Nog eens 13 % verdient tussen de 500 en 1000 euro en eveneens 13% verdient 2000 tot 2500 euro.

Verblijf in Nederland

Van de geregistreerden kwam 62% voor het eerst naar Nederland vóór 2010, van de niet-geregistreerden kwam 49% voor het eerst naar Nederland vóór 2010. Van de niet-geregistreerden kwam circa 30% in 2012 of 2013 voor het eerst naar Nederland. Onder de kortwonenden zijn dan ook meer niet-geregistreerden dan onder de langwonenden.

Verder is er een verschil in terugkeer naar Polen. Van de geregistreerden gaat 35% regelmatig terug en is 55% een enkele keer terug geweest. Slechts 11% is nog nooit terug geweest. Van de niet-geregistreerden gaat 45% regelmatig terug, 36% is een enkele keer terug geweest en 20% nog nooit. Kortwonenden gaan vaker heen en weer dan langwonenden.

Opvallend is de totale woonduur van de geregistreerden: 68 maanden. Van de niet-geregistreerden is de totale woonduur 53 maanden. Er lijkt dus geen sprake te zijn van tijdelijkheid.

Het overgrote deel van zowel de geregistreerde als de niet-geregistreerde arbeidsmigranten geeft aan voorlopig (46%) of de rest van hun leven (28%) in Nederland te willen blijven. Slechts 14% geeft aan Nederland zeker te willen verlaten. Er is geen verschil tussen kort- en langwonenden in dit opzicht.

Woningkenmerken

Wat betreft de kenmerken van de woning (woningtype en grootte van diverse ruimtes) wordt er geen verschil gevonden tussen geregistreerde en niet-geregistreerde Poolse arbeidsmigranten. Ook ten aanzien van het wel of niet zelfstandig wonen wordt geen verschil gevonden. Ruim 1/3de deelt de woning met andere personen buiten het gezin en 2/3de woont 'zelfstandig'.

Voor de kort- en langwonenden zijn er echter wel significante verschillen. Ze wonen kleiner, vaker in een bedrijfsruimte en vaker gehuurd van (bij?) familie of vrienden.

94% van de respondenten, die wonen of werken in Eindhoven, woont 'gewoon' in een woonwijk.

Vrijwel niemand van de langwonenden woont op een vakantiepark, bedrijventerrein of het terrein van de werkgever.

Wanneer aan de respondenten zelf gevraagd wordt of zij huren of gekocht hebben dan blijkt 79% te huren en 21% de woning gekocht te hebben. Kortwonenden blijken echter meestal te huren.

Er wordt geen significant verschil gevonden tussen geregistreerde en niet-geregistreerde arbeidsmigranten. Opvallend is dat er respondenten zijn die aangeven een woning te huren, terwijl hun woning bij de gemeente als koopwoning te boek staat.

De meeste arbeidsmigranten wonen in een woning van een particuliere verhuurder. Deze sector heeft traditioneel een buffer- en residu-functie. Ze functioneert als buffer, omdat bij een grote vraagdruk de bezettingsgraad in de particuliere huursector toeneemt. Ze heeft een residufunctie in die zin dat ze

onderdak biedt aan hen die geen koopwoning kunnen betalen en (nog) geen toegang hebben tot de sociale huursector. Nadeel is dat de huur in de particuliere huursector in verhouding tot de geboden kwaliteit relatief hoog is.

Het grootste deel van de Poolse arbeidsmigranten die een woning huren, ontvangt bovendien geen huurtoeslag (86%). In hoeverre men wel recht heeft op huurtoeslag (gezien het (samengestelde) inkomen, vermogen etc.) is onbekend, maar vermoedelijk is een deel ook niet op de hoogte van de mogelijkheid om huurtoeslag aan te vragen. Ook zou het zo kunnen zijn dat men geen huurtoeslag kan aanvragen omdat men minder zelfstandig woont dan veronderstelt. In dit onderzoek is gevraagd of men zelfstandig woont of de woning deelt, maar om huurtoeslag te ontvangen moet men zowel persoonlijk als qua woonruimte aan een aantal eisen voldoen die in dit onderzoek niet allemaal gecontroleerd kunnen worden.

Het verschil in woonkosten tussen geregistreerde en niet-geregistreerde Poolse arbeidsmigranten is niet-significant.

Tot slot is ook gevraagd in hoeverre men tevreden is over de huidige woonruimte. 58 % is tevreden of zeer tevreden; echter 20% is ontevreden of zeer ontevreden. Er is geen significant verschil in tevredenheid tussen geregistreerde en niet-geregistreerde arbeidsmigranten maar wel tussen kortwonende en langwonende arbeidsmigranten.

Verhuisgeneigdheid en woonwensen

Van alle respondenten heeft 46% aangegeven te gaan of willen verhuizen. Nog eens 12% wil wel verhuizen maar ziet hiertoe geen mogelijkheden. Deze hoge verhuisgeneigdheid (58%) is opvallend aangezien een groot deel toch aangeeft tevreden te zijn met de huidige woning.

De verhuisgeneigdheid is iets groter onder niet-geregistreerde arbeidsmigranten. Ook geven zij iets vaker aan dat zij geen mogelijkheden hebben om te verhuizen. Het vaakst genoemde motief is dat men te weinig verdient om te kunnen verhuizen. Tussen kort en langwonenden is er nauwelijks verschil. Ten aanzien van de gewenste woonlocatie wil 67% in Eindhoven zelf wonen; 11% wil in de omliggende dorpen wonen. De overigen hebben geen voorkeur.

In tegenstelling tot wat er vaak gedacht wordt blijken slechts enkele personen bewust voor gedeelde woonruimte te kiezen. Maar liefst 96% wenst zelfstandige woonruimte. Van de respondenten die zelfstandige woonruimte wensen wil $2/3^{\text{de}}$ in een eengezinswoning wonen, ruim een kwart in een etagewoning/appartement en 8% in een studio.

Ook ten aanzien van de eigendomssituatie wordt er geen verschil gevonden tussen geregistreerde en niet-geregistreerde arbeidsmigranten. Ongeveer $2/3^{\text{de}}$ wil huren en $1/3^{\text{de}}$ wil kopen.

Van de verhuisgeneigden wenst ruim $2/3^{\text{de}}$ de woning te huren van een woningcorporatie terwijl slechts 22% dat nu doet. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat men in deze sector meer waar voor zijn geld verwacht.

De maximale huurprijs die men wenst is 557 euro per maand. De prijs die men reëel acht om te betalen voor een huurwoning ligt tussen de 500 en 600 euro per maand, gezien het inkomen is dat een alleszins redelijke prijs.

Als blijkt dat de gewenste woonruimte te duur is, is gevraagd of men bereid is meer te betalen of dat men dan de wensen bijstelt. 54% is bereid om meer te betalen en 46% geeft aan de wensen dan bij te stellen. Ook hier is geen verschil tussen geregistreerde en niet-geregistreerde arbeidsmigranten. Over het algemeen is men niet bereid tot minder privacy door voorzieningen te delen. Men wil wel concessies doen aan de grootte van de woonruimte (kleiner wonen dus) en de reisafstand tot het werk (een langere reisafstand).

Doelgroep van beleid

Wanneer we de aanname doen dat men maximaal 2000 euro bruto per maand mag verdienen zou 74% van de respondenten tot de doelgroep van beleid behoren. Hierbij dient echter opgemerkt te worden dat 45% van de respondenten heeft aangegeven dat de partner ook een inkomen heeft. Het daadwerkelijke percentage dat tot de doelgroep van beleid behoort zal dus lager liggen. Wanneer we de passendheidstoets hierbij in aanmerking nemen betekent dit dat een deel van de respondenten aangewezen is op de particuliere huursector.

Verwachtingen ten aanzien van de toekomst

Het merendeel van de respondenten verwacht geen verandering in de gezinssamenstelling of de werksituatie. Ten aanzien van het inkomen verwacht 62% een normale ontwikkeling, 30% verwacht dat het inkomen hoger wordt en 8% verwacht een inkomensdaling.

Beleidsaanbevelingen: welkom in de stad van aankomst

Alles overziend ontstaat het volgende beeld. Immigratie verloopt wat het wonen betreft in meerdere fasen. Arbeidsmigranten komen in de 1ste fase vaak via familie/vrienden/kennissen of werkgevers/uitzendbureaus de stad binnen en wonen aanvankelijk vaak klein behuist (één of twee kamers, minder dan 50 m²) samen met andere (niet-)familieleden of in een studio, vakantiehuisje of bedrijfsruimte. Ze huren bij makelaars/verhuurbedrijven of van particuliere aanbieders. Slechts 10% woont bij een corporatie t.o.v. 25% van de hele groep. Deze suboptimale woonsituatie vertaalt zich in een relatief hoge ontevredenheid (36%) bij kortwonenden. Voor de relatief lage woonkwaliteit betalen ze wel minder dan hun langwonende landgenoten.

Het lijkt erop dat men op den duur, in de 2de fase, een meer reguliere woning weet te vinden. De langwonenden wonen immers vaker in een- of meergezinswoningen. Ook is de wens om (voorlopig) te blijven even groot als bij de langwonenden. Wel blijft het wonen in een sociale huurwoning met een gunstige prijs/kwaliteitverhouding een aantrekkelijk perspectief voor velen van hen.

De negatieve beeldvorming in de pers lijkt vooral bepaald door de kortwonende arbeidsmigranten in de 1ste immigratiefase. Wanneer men deze situatie onwenselijk vindt dan moet men vooral in deze 1ste fase een actief beleid voeren, waardoor men sneller kan doorstromen.

Poolse arbeidsmigranten in de stad Eindhoven willen het liefst in een zelfstandige eengezinswoning of etagewoning/appartement wonen. Wel valt op dat ze in de toekomstige woonsituatie hun huurlast proberen te verlagen c.q. de prijs/kwaliteitverhouding proberen te verbeteren. En wanneer zij concessies moeten doen, doen zij dit het liefst ten aanzien van de grootte van de woning of de reisafstand tot het werk en niet ten aanzien van hun privacy. Het creëren van woonvoorzieningen waarbij voorzieningen gedeeld worden, lijkt dus voor de meerderheid van de arbeidsmigranten niet de oplossing. Als eerste opvang bij aankomst in Nederland zouden zulke (logeer)voorzieningen wel een uitkomst kunnen bieden zodat men niet langer gedwongen wordt om in de commerciële huursector te starten.

Van de respondenten die willen huren geeft 2/3de aan de woning het liefst van een woningcorporatie te huren, terwijl slechts 22% dat nu daadwerkelijk doet. Gezien hun inkomen behoren zij tot de doelgroep, maar gezien de relatief korte woonduur van 53-68 maanden is hun mogelijke inschrijvingsduur beperkt, voor zover ze al ingeschreven staan. Wanneer we kijken naar hun potentiële inschrijvingsduur – mogelijke inschrijving vanaf het moment van aankomst bij een leeftijd van 18 jaar - dan blijkt dat:

- 16% een potentiële inschrijfduur heeft van 1 of 2 jaar;
- 10% een potentiële inschrijfduur heeft van 2 of 3 jaar;
- 16% een potentiële inschrijfduur heeft van 3 tot 5 jaar;
- 59% een potentiële inschrijfduur heeft van meer dan vijf jaar.

In hoeverre men daadwerkelijk ingeschreven staat is onbekend, maar de woningmarktpositie van deze Poolse arbeidsmigranten zou vermoedelijk beter zijn geweest als ze daadwerkelijk waren ingeschreven. Dan kwamen ze makkelijker in aanmerking voor een sociale huurwoning. Hier ligt een taak voor de gemeenten en/of het MIP.

Tot slot zagen we dat het grootste deel van de respondenten in Eindhoven wil wonen; een kleinere groep wil heel bewust buiten Eindhoven wonen. De overige 22% maakt het niets uit, wat doet vermoeden dat er ook een aanzienlijk deel is dat uit de stad vertrekt, als er buiten de stad voldoende aanbod is. Dit pleit voor een regionale samenwerking ten aanzien van het huisvesten van Poolse arbeidsmigranten.

Bijlagen

Bijlage 1. Tabellen bij Hoofdstuk 1 Persoons- en huishoudenskenmerken

Tabel 1.1. Respondenten verdeeld naar geslacht

	Geregistreerd		Niet-geregistreerd		Totaal	
	N	%	N	%	N	%
Man	124	56,6%	33	38,8%	157	51,6%
Vrouw	95	43,4%	52	61,2%	147	48,4%
Totaal	219	100,0%	85	100,0%	304	100,0%

 $\chi^2(1)=7,767, p=.005$

Tabel 1.2. Respondenten verdeeld naar leeftijdsklassen

*	Geregistreerd		Niet-geregistreerd		Totaal	
	N	%	N	%	N	%
15-19 jaar	2	0,9%	-	-	2	0,7%
20-24 jaar	14	6,4%	7	8,3%	21	6,9%
25-29 jaar	68	30,9%	31	36,9%	99	32,6%
30-34 jaar	61	27,7%	22	26,2%	83	27,3%
35-39 jaar	28	12,7%	13	15,5%	41	13,5%
40-44 jaar	18	8,2%	5	6,0%	23	7,6%
45-49 jaar	11	5,0%	1	1,2%	12	3,9%
50-54 jaar	9	4,1%	3	3,6%	12	3,9%
55-59 jaar	7	3,2%	2	2,4%	9	3,0%
60-64 jaar	2	0,9%	-	-	2	0,7%
Totaal	220	100,0%	84	100,0%	304	100,0%

Tabel 1.3. Respondenten verdeeld naar nationaliteit

*	Geregistreerd		Niet-geregistreerd		Totaal	
	N	%	N	%	N	%
Poolse nationaliteit	215	97,7%	83	95,4%	298	97,1%
Poolse en Nederlandse nationaliteit	1	0,5%	1	1,1%	2	0,7%
Poolse en Duitse nationaliteit	4	1,8%	3	3,4%	7	2,3%
Totaal	220	100,0%	87	100,0%	307	100,0%

Tabel 1.4. Respondenten verdeeld naar burgerlijke staat

	Geregistreerd		Niet-geregistreerd		Totaal	
	N	%	N	%	N	%
Ongehuwd	83	37,9%	47	54,0%	130	42,5%
Gehuwd	69	31,5%	21	24,1%	90	29,4%
Ongehuwd samenwonend	67	30,6%	19	21,8%	86	28,1%
Totaal	219	100,0%	87	100,0%	306	100,0%

 $\chi^2(2)=6,658, p=.036$

Tabel 1.5. Respondenten verdeeld naar opleiding

	Geregistreerd		Niet-geregistreerd		Totaal	
	N	%	N	%	N	%
Alleen lagere school	7	3,2%	3	3,5%	10	3,3%
VMBO	30	13,6%	17	20,0%	47	15,4%
HAVO	39	17,7%	24	28,2%	63	20,7%
VWO	56	25,5%	26	30,6%	82	26,9%
WO / HBO	88	40,0%	15	17,6%	103	33,8%
Totaal	220	100,0%	85	100,0%	305	100,0%

 $\chi^2(4)=14,584, p=.006$

Tabel 1.6. Inschrijving gemeente

		N	%
Ja		274	88,7%
	Vóór 1 januari 2014	225	82,1%
	Ná 1 januari 2014	48	17,5%
	Onbekend	1	0,4%
Nee		24	7,8%
Weet ik niet		11	3,6%
Totaal		309	100,0%

Tabel 1.7. Woonlocatie en registratie

	N	%
Woont in Eindhoven en is hier naar eigen zeggen ook geregistreerd	244	78,5%
Woont niet in Eindhoven maar is naar eigen zeggen wel geregistreerd	27	8,7%
Woont in Eindhoven en is hier naar eigen zeggen niet geregistreerd	22	7,1%
Woont niet in Eindhoven en is naar eigen zeggen niet geregistreerd	13	4,2%
Woonplaats en/of registratie onbekend	5	1,6%
Totaal	311	100,0%

Tabel 1.8. Zelfstandig vs. onzelfstandig wonen

	Geregistreerd		Niet-geregistreerd		Totaal	
	N	%	N	%	N	%
Deelt de woonruimte met andere mensen buiten het gezin	<i>Het verschil tussen geregistreeerde en niet-geregistreeerde arbeidsmigranten is niet significant</i>				111	36,4%
Woont er alleen of met het gezin					194	63,6%
Totaal					305	100,0%

$\chi^2(1)=2,274$, p=n.s.

Tabel 1.9. Huishoudenssituatie van zelfstandig wonende huishoudens

*	Geregistreerd		Niet-geregistreerd		Totaal	
	N	%	N	%	N	%
Alleen	29	20,1%	12	25,5%	41	21,5%
Met partner	50	34,7%	12	25,5%	62	32,5%
Met kinderen	10	6,9%	3	6,4%	13	6,8%
Met partner en kinderen	50	34,7%	19	40,4%	69	36,1%
Anders	5	3,5%	1	2,1%	6	3,1%
Totaal	144	100,0%	47	100,0%	191	100,0%

Tabel 1.10. Deelt woonruimte met partner

	Geregistreerd		Niet-geregistreerd		Totaal	
	N	%	N	%	N	%
Deelt woonruimte niet met partner	<i>Het verschil tussen geregistreeerde en niet-geregistreeerde arbeidsmigranten is niet significant</i>				90	29,4%
Deelt woonruimte met partner					174	56,9%
Heeft geen partner					42	13,7%
Totaal					306	100,0%

$\chi^2(2)=2,741$, p=n.s.

Tabel 1.11. Arbeidssituatie

	Geregistreerd		Niet-geregistreerd		Totaal	
	N	%	N	%	N	%
Geen werk	23	10,5%	10	11,5%	33	10,8%
Uitzendcontract	39	17,8%	29	33,3%	68	22,2%
Arbeidscontract voor bepaalde tijd	61	27,9%	26	29,9%	87	28,4%
Arbeidscontract voor onbepaalde tijd	85	38,8%	17	19,5%	102	33,3%
Zelfstandig ondernemer	11	5,0%	5	5,7%	16	5,2%
Totaal	219	100,0%	87	100,0%	306	100,0%

$\chi^2(4)=13,901$, p=.008

Tabel 1.12. Gemiddelde duur huidige arbeidscontract

	Gemiddeld aantal maanden	N	SD
Geregistreerden			
Uitzendcontract	14,3	38	14,540
Arbeidscontract voor bepaalde tijd	15,5	53	18,669
Arbeidscontract voor onbepaalde tijd	51,5	79	41,411
Totaal	32,0	170	35,737
Niet-geregistreerden			
Uitzendcontract	9,4	27	6,858
Arbeidscontract voor bepaalde tijd	14,5	22	10,541
Arbeidscontract voor onbepaalde tijd	39,9	15	25,711
Totaal	18,3	64	18,800
Totaal			
Uitzendcontract	12,2	66	12,066
Arbeidscontract voor bepaalde tijd	15,2	75	16,633
Arbeidscontract voor onbepaalde tijd	49,6	94	39,443
Totaal	28,1	235	32,505

Tabel 1.13. Sector

*	Geregistreerd		Niet-geregistreerd		Totaal	
	N	%	N	%	N	%
Land- en tuinbouw	4	2,0%	4	5,3%	8	2,9%
Bouw	6	3,1%	9	11,8%	15	5,5%
(Voedingsmiddelen)industrie	7	3,6%	7	9,2%	14	5,1%
Logistiek	52	26,5%	24	31,6%	76	27,9%
Detailhandel	3	1,5%	1	1,3%	4	1,5%
Schoonmaak	11	5,6%	7	9,2%	18	6,6%
Horeca en recreatie	6	3,1%	4	5,3%	10	3,7%
Vleessector	6	3,1%	7	9,2%	13	4,8%
Zakelijke dienstverlening, ICT	7	3,6%	2	2,6%	9	3,3%
Kinderopvang en onderwijs	1	0,5%	-	-	1	0,4%
Metaal sector	19	9,7%	1	1,3%	20	7,4%
Andere sector	74	37,8%	10	13,2%	84	30,9%
Totaal	196	100,0%	76	100,0%	272	100,0%

Tabel 1.14. Werkloosheid onder de beroepsbevolking in het eerste kwartaal 2015 (CBS, 2015)

Totale beroepsbevolking in Nederland	7,5%
Autochtonen	6%
Allochtonen	13%
Westerse allochtonen	9%
Niet-westerse allochtonen	16,7%

Tabel 1.15. Arbeidssituatie samenwonende partner

	Geregistreerd		Niet-geregistreerd		Totaal	
	N	%	N	%	N	%
Geen werk					28	16,1%
Uitzendcontract					43	24,7%
Arbeidscontract voor bepaalde tijd					41	23,6%
Arbeidscontract voor onbepaalde tijd					54	31,0%
Zelfstandig ondernemer					8	4,6%
Totaal					174	100,0%

$\chi^2(4)=1,925$, $p=n.s.$

Tabel 1.16. Sector waarin partner werkt

*	Geregistreerd		Niet-geregistreerd		Totaal	
	N	%	N	%	N	%
Land- en tuinbouw	2	1,9%	-	-	2	1,4%
Bouw	1	0,9%	4	10,5%	5	3,4%
(Voedingsmiddelen)industrie	6	5,6%	3	7,9%	9	6,2%
Logistiek	27	25,0%	11	28,9%	38	26,0%
Detailhandel	-	-	2	5,3%	2	1,4%
Schoonmaak	12	11,1%	2	5,3%	14	9,6%
Horeca en recreatie	4	3,7%	-	-	4	2,7%
Vleessector	5	4,6%	6	15,8%	11	7,5%
Zakelijke dienstverlening, ICT	8	7,4%	1	2,6%	9	6,2%
Kinderopvang en onderwijs	1	0,9%	-	-	1	0,7%
Metaal sector	11	10,2%	3	7,9%	14	9,6%
Andere sector	31	28,7%	6	15,8%	37	25,3%
Totaal	108	100,0%	38	100,0%	146	100,0%

Tabel 1.17. Maandelijks netto-inkomen van de kostwinnaar

*	Geregistreerd		Niet-geregistreerd		Totaal	
	N	%	N	%	N	%
Minder dan €500	3	1,5%	3	3,5%	6	2,1%
Tussen €500 en €1000	18	8,8%	19	22,4%	37	12,8%
Tussen €1000 en €1500	59	28,8%	27	31,8%	86	29,7%
Tussen €1500 en €2000	61	29,8%	23	27,1%	84	29,0%
Tussen €2000 en €2500	29	14,1%	9	10,6%	38	13,1%
Tussen €2500 en €3000	12	5,9%	3	3,5%	15	5,2%
Meer dan €3000	23	11,2%	1	1,2%	24	8,3%
Totaal	205	100,0%	85	100,0%	290	100,0%

Tabel 1.18. Vervoer naar werk

	Geregistreerd		Niet-geregistreerd		Totaal	
	N	%	N	%	N	%
Het vervoer naar de werkplek wordt geregeld door de werkgever/opdrachtgever	25	13,6%	17	24,3%	42	16,5%
Het vervoer naar de werkplek wordt niet geregeld door de werkgever/opdrachtgever	159	86,4%	53	75,7%	212	83,5%
Totaal	184	100,0%	70	100,0%	254	100,0%

$\chi^2(1)=4,206$, $p=.040$

Tabel 1.19. Jaar waarin men voor het eerst naar Nederland kwam

	Geregistreerd		Niet-geregistreerd		Totaal	
	N	%	N	%	N	%
in 2014	4	1,8%	7	8,0%	11	3,6%
in 2013	24	10,9%	12	13,8%	36	11,7%
in 2012	14	6,4%	14	16,1%	28	9,1%
in 2011	20	9,1%	5	5,7%	25	8,1%
in 2010	21	9,5%	6	6,9%	27	8,8%
eerder dan 2010	137	62,3%	43	49,4%	180	58,6%
Totaal	220	100,0%	87	100,0%	307	100,0%

$\chi^2(11)=16,769$, $p=.005$

Tabel 1.20. Bezoek aan Polen

	Geregistreerd		Niet-geregistreerd		Totaal	
	N	%	N	%	N	%
Gaat regelmatig terug naar Polen	77	35,0%	39	44,8%	116	37,8%
Is een enkele keer terug geweest naar Polen	120	54,5%	31	35,6%	151	49,2%
Is nog nooit terug geweest naar Polen	23	10,5%	17	19,5%	40	13,0%
Totaal	220	100,0%	87	100,0%	307	100,0%

$\chi^2(2)=10,078$, $p=.006$

Tabel 1.21. Totale woonduur in maanden

		Gemiddeld aantal maanden	SD	N
Geregistreerden	Gaat regelmatig terug	76,49	48,849	75
	Is een enkele keer terug geweest	61,57	38,563	114
	Is niet meer terug geweest	74,75	47,436	20
	Totaal	68,19	43,765	209
Niet-geregistreerden	Gaat regelmatig terug	60,68	40,441	37
	Is een enkele keer terug geweest	58,17	32,230	30
	Is niet meer terug geweest	24,88	17,254	16
	Totaal	52,87	36,476	83
Totaal	Gaat regelmatig terug	71,27	46,659	112
	Is een enkele keer terug geweest	60,34	37,264	146
	Is niet meer terug geweest	52,59	43,885	37
	Totaal	63,52	42,255	295

Tabel 1.22. Huidige woonduur in maanden

		Gemiddeld aantal maanden	SD	N
Geregistreerden	Gaat regelmatig terug	72,62	52,221	73
	Is een enkele keer terug geweest	56,28	38,136	116
	Is niet meer terug geweest	74,75	47,436	20
	Totaal	63,75	44,988	209
Niet-geregistreerden	Gaat regelmatig terug	57,79	43,933	39
	Is een enkele keer terug geweest	47,93	32,298	30
	Is niet meer terug geweest	24,88	17,254	16
	Totaal	48,12	37,853	85
Totaal	Gaat regelmatig terug	67,46	49,799	112
	Is een enkele keer terug geweest	54,23	37,150	147
	Is niet meer terug geweest	52,59	43,885	37
	Totaal	59,03	43,529	296

Tabel 1.23. Intentie om Nederland te verlaten

	Geregistreerd		Niet-geregistreerd		Totaal	
	N	%	N	%	N	%
Ja, en ik weet al wanneer					11	3,6%
Ja, maar ik weet nog niet wanneer					31	10,1%
Nee, ik wil voorlopig in Nederland blijven					141	45,9%
Nee, ik wil de rest van mijn leven in Nederland blijven					85	27,7%
Weet ik nog niet					39	12,7%
Totaal					307	100,0%

$\chi^2(4)=9,160$, $p=n.s.$

Bijlage 2. Tabellen bij Hoofdstuk 2 Huidige woonsituatie

Tabel 2.1. Woningtype

*	Geregistreerden		Niet-geregistreerden		Totaal	
	N	%	N	%	N	%
Eengezinswoning	82	37,1%	32	36,8%	114	37,0%
Etagewoning / appartement	84	38,0%	31	35,6%	115	37,3%
Studio	30	13,6%	11	12,6%	41	13,3%
Pension, hotel of hostel	-	-	-	-	-	-
Vakantiehuisje, chalet, caravan op een vakantiepark of camping	-	-	5	5,7%	5	1,6%
Bedrijfsruimte	3	1,4%	4	4,6%	7	2,3%
Anders	22	10,0%	4	4,6%	26	8,4%
Totaal	221	100,0%	87	100,0%	308	100,0%

Tabel 2.2. Woningtype: etagewoning gespecificeerd

	Geregistreerden		Niet-geregistreerden		Totaal	
	N	%	N	%	N	%
Een woning op de begane grond					23	20,0%
Een woning op een verdieping, zonder lift					55	47,8%
Een woning op een verdieping, met lift					37	32,2%
Totaal					115	100,0%

$\chi^2(2)=,909$, $p=n.s.$

Tabel 2.3. Zelfstandig vs. onzelfstandig wonen

	Geregistreerden		Niet-geregistreerden		Totaal	
	N	%	N	%	N	%
Deelt de woonruimte met andere mensen buiten het gezin					111	36,4%
Woont er alleen of met het gezin					194	63,6%
Totaal					305	100,0%

$\chi^2(1)=2,274$, $p=n.s.$

Tabel 2.4. Aantal kamers

	Gemiddeld aantal kamers	SD	N	Min.	Max.
Geregistreerde arbeidsmigranten					
Niet-geregistreerde arbeidsmigranten					
Totaal	3,01	1,327	194	1	7

$t(192)=,648$, $p=n.s.$

Tabel 2.5. Grootte woonkamer

	Geregistreerden		Niet-geregistreerden		Totaal	
	N	%	N	%	N	%
< 20 m2					52	26,5%
20-28 m2					74	37,8%
29-38 m2					48	24,5%
> 38 m2					22	11,2%
Totaal					196	100,0%

$\chi^2(3)=3,277$, $p=n.s.$

Tabel 2.6. Grootte keuken

	Geregistreerden		Niet-geregistreerden		Totaal	
	N	%	N	%	N	%
< 7 m ²					92	46,9%
7-10 m ²					63	32,1%
11-13 m ²					26	13,3%
> 13 m ²					15	7,7%
Totaal					196	100,0%

$\chi^2(3)=3,050$, $p=n.s.$

Tabel 2.7. Grootte (hoofd)slaapkamer

	Geregistreerden		Niet-geregistreerden		Totaal	
	N	%	N	%	N	%
< 10 m ²					55	28,4%
10-14 m ²					74	38,1%
15-18 m ²					46	23,7%
> 18 m ²					19	9,8%
Totaal					194	100,0%

$\chi^2(3)=1,971$, $p=n.s.$

Tabel 2.8. Grootte totale woning

	Geregistreerden		Niet-geregistreerden		Totaal	
	N	%	N	%	N	%
< 25 m ²					15	7,7%
25-50 m ²					47	24,1%
50-85 m ²					59	30,3%
> 85 m ²					74	37,9%
Totaal					195	100,0%

$\chi^2(3)=4,109$, $p=n.s.$

Tabel 2.9. Ruimtes en aantal personen waarmee ruimtes gedeeld worden

	Beschikking over ruimte		Deelt ruimte		Deelt ruimte gemiddeld met x personen	
	Ja	Nee	Ja	Nee	Gemiddelde	SD
zitkamer	82	30	79	3	3,6	4,021
slaapkamer	77	35	49	28	1,5	1,175
keuken	105	7	103	2	3,6	2,550
toilet	105	7	104	1	3,7	2,636
douche/badkamer	105	7	100	5	3,7	2,672
recreatieruimte	32	80	28	4	4,2	2,229
opbergruimte binnen	40	72	35	5	3,5	2,119
opbergruimte buiten	40	72	36	4	3,6	2,429
garage	19	93	14	5	5,8	5,056
tuin/buitenruimte	72	40	69	3	4,2	2,671
andere ruimte	20	92	14	6	3,2	1,968

Tabel 2.10. Voorzieningen in de buurt

	N	%
Werk	101	32,5%
Scholen	163	52,4%
(Poolse) kerk	62	19,9%
Bushalte	251	80,7%
Treinstation	78	25,1%
Supermarkt	268	86,2%
Poolse winkel	112	36,0%
Stads- / dorpscentrum	139	44,7%
Uitgaansgelegenheden	99	31,8%
Recreatiemogelijkheden	148	47,6%
Sportvoorzieningen	131	42,1%
Speelplaats voor kinderen	189	60,8%

Tabel 2.11. Woonlocatie

Woonlocatie	Geregistreerden		Niet-geregistreerden		Totaal	
	N	%	N	%	N	%
Eindhoven	219	99,5%	49	56,3%	268	87,3%
Een dorp in de buurt van Eindhoven	-	-	30	34,5%	30	9,8%
Elders	1	0,5%	8	9,2%	9	2,9%
Totaal	220	100,0%	87	100,0%	307	100,0%

$\chi^2(2)=105,453$, $p=.000$

Tabel 2.12. Woongebied

*	Geregistreerden		Niet-geregistreerden		Totaal	
	N	%	N	%	N	%
In een woonwijk / in het centrum van stad / dorp	210	96,8%	75	87,2%	285	94,1%
Op een vakantiepark	-	-	3	3,5%	3	1,0%
Op het terrein van de werkgever	-	-	3	3,5%	3	1,0%
Op een bedrijvenpark	-	-	1	1,2%	1	0,3%
Elders	7	3,2%	4	4,7%	11	3,6%
Totaal	217	100,0%	86	100,0%	303	100,0%

Tabel 2.13. Woonduur in huidige woonruimte

	Gemiddeld woonduur	SD	N	Min.	Max.
Geregisteerde arbeidsmigranten					
Niet-geregisteerde arbeidsmigranten					
	<i>Het verschil tussen geregisteerde en niet-geregisteerde arbeidsmigranten is niet significant</i>				
Totaal	25,60	22,057	299	0	121

$t(297)=.587$, $p=n.s.$

Tabel 2.14. Eigendomsvorm

	Geregistreerden		Niet-geregistreerden		Totaal	
	N	%	N	%	N	%
Huurwoning					242	79,1%
Koopwoning					64	20,9%
	<i>Het verschil tussen geregisteerde en niet-geregisteerde arbeidsmigranten is niet significant</i>					
Totaal					306	100,0%

$\chi^2(1)=.872$, $p=n.s.$

Tabel 2.15. Stofferding / meubilering van de woning

	Geregistreerden		Niet-geregistreerden		Totaal	
	N	%	N	%	N	%
De woning is gestoffeerd					80	33,3%
De woning is gemeubileerd					63	26,3%
De woning is niet gestoffeerd of gemeubileerd					97	40,4%
Totaal					240	100,0%

$\chi^2(2)=1,852$, p=n.s.

Tabel 2.16. Verhuurder

*	Geregistreerden		Niet-geregistreerden		Totaal	
	N	%	N	%	N	%
Vrienden / kennissen	7	4,1%	7	9,9%	14	5,8%
Familie	1	0,6%	3	4,2%	4	1,7%
Werkgever	5	2,9%	4	5,6%	9	3,7%
Uitzendbureau	2	1,2%	8	11,3%	10	4,1%
Particuliere aanbieder	56	32,7%	29	40,8%	85	35,1%
Makelaar / verhuurbedrijf	49	28,7%	12	16,9%	61	25,2%
Woningcorporatie	46	26,9%	8	11,3%	54	22,3%
Anders	5	2,9%	-	-	5	2,1%
Totaal	171	100,0%	71	100,0%	242	100,0%

Tabel 2.17. Huurtoeslag

*	Geregistreerden		Niet-geregistreerden		Totaal	
	N	%	N	%	N	%
Ontvangt huurtoeslag	18	10,6%	9	12,7%	27	11,2%
Ontvangt geen huurtoeslag	149	87,6%	59	83,1%	208	86,3%
Weet niet of hij of zij huurtoeslag ontvangt	3	1,8%	3	4,2%	6	2,5%
Totaal	170	100,0%	71	100,0%	241	100,0%

Tabel 2.18. Woonkosten

	Gem. kosten	Huur en GWL	SD	N	Min.	Max.
Geregistreerde arbeidsmigranten						
Niet-geregistreerde arbeidsmigranten						
Totaal		650,25	304,664	212	50	1500

$t(210)=1,888$, p=n.s.

Tabel 2.19. Tevredenheid huidige woonruimte

	Geregistreerden		Niet-geregistreerden		Totaal	
	N	%	N	%	N	%
Zeer tevreden					59	19,2%
Tevreden					120	39,0%
Neutraal					67	21,8%
Ontevreden					41	13,3%
Zeer ontevreden					21	6,8%
Totaal					308	100,0%

$\chi^2(4)=7,968$, p=n.s.

Bijlage 3. Tabellen bij Hoofdstuk 3 Gewenste woonsituatie

Tabel 3.1. Verhuisplannen

	Geregistreerden		Niet-geregistreerden		Totaal	
	N	%	N	%	N	%
Ja, ik heb al andere woonruimte gevonden	7	3,2%	9	10,5%	16	5,2%
Ja, ik wil verhuizen maar ik heb nog geen geschikte woonruimte gevonden	91	41,4%	33	38,4%	124	40,5%
Nee, ik ben tevreden met mijn woonruimte en wil hier voorlopig blijven wonen	100	45,5%	28	32,6%	128	41,8%
Nee, ik zou wel willen verhuizen maar ik heb de mogelijkheden niet om te verhuizen	22	10,0%	16	18,6%	38	12,4%
Totaal	220	100,0%	86	100,0%	306	100,0%

$\chi^2(3)=12,554$, $p=.006$

Tabel 3.2. Gewenste huishoudenssituatie

*	Geregistreerden		Niet-geregistreerden		Totaal	
	N	%	N	%	N	%
Ik wil / ga er alleen wonen	34	28,1%	15	25,9%	49	27,4%
Ik wil / ga er met mijn partner wonen	49	40,5%	21	36,2%	70	39,1%
Ik wil / ga er met mijn kinderen wonen	7	5,8%	5	8,6%	12	6,7%
Ik wil / ga er met mijn partner en kinderen wonen	26	21,5%	13	22,4%	39	21,8%
Ik wil / ga er samen met andere volwassenen wonen	3	2,5%	1	1,7%	4	2,2%
Ik wil / ga er samen met mijn partner en / of kinderen en andere volwassenen wonen	2	1,7%	3	5,2%	5	2,8%
Totaal	121	100,0%	58	100,0%	179	100,0%

Tabel 3.3. Gewenste woonlocatie

	Geregistreerden		Niet-geregistreerden		Totaal	
	N	%	N	%	N	%
Eindhoven	118	67,4%	57	20,0%	175	67,4%
Maakt me niet uit					37	21,1%
Buiten Eindhoven*					20	11,4%
Totaal	118	100,0%	57	100,0%	175	100,0%

$\chi^2(2)=,202$, $p=n.s.$

* Van de respondenten die hebben aangegeven buiten Eindhoven te willen wonen, willen er 9 in een dorp in de buurt van Eindhoven wonen.

Tabel 3.4. Percentage respondenten dat voorzieningen dichtbij wenst

	Zeer onbelangrijk		Onbelangrijk	Neutraal	Belangrijk	Zeer belangrijk	
werk	6,7	5,0	25,7	39,7	22,9		
scholen	18,1	13,3	28,9	18,7	21,1		
(Poolse) kerk	24,1	13,9	45,2	13,9	3,0		
bushalte	6,0	11,4	26,5	39,8	16,3		
treinstation	9,0	16,2	38,9	26,9	9,0		
supermarkt	1,8	1,8	19,3	53,2	24,0		
Poolse winkel	12,7	17,5	47,0	15,1	7,8		
stads- dorpscentrum	7,1	12,4	45,6	25,4	9,5		
uitgaansgelegenheden	13,0	16,7	46,3	16,7	7,4		
recreatiemogelijkheden	4,8	9,1	37,6	37,6	10,9		
sportvoorzieningen	5,4	10,2	42,8	31,3	10,2		
speelplaats voor kinderen	13,2	15,6	34,1	22,8	14,4		

Tabel 3.5. Gewenste soort woonruimte

*	Geregistreerden		Niet-geregistreerden		Totaal	
	N	%	N	%	N	%
Zelfstandige woonruimte	117	97,5%	53	93,0%	170	96,0%
Gedeelde woonruimte	3	2,5%	4	7,0%	7	4,0%
Totaal	120	100,0%	57	100,0%	177	100,0%

Tabel 3.6. Gewenst type woonruimte

*	Geregistreerden		Niet-geregistreerden		Totaal	
	N	%	N	%	N	%
Eengezinswoning	79	68,1%	30	60,0%	109	65,7%
Etagewoning / appartement	28	24,1%	15	30,0%	43	25,9%
Studio	8	6,9%	5	10,0%	13	7,8%
vakantiehuisje, chalet, caravan op een vakantiefpark / camping	1	0,9%	-	-	1	0,6%
Totaal	116	100,0%	50	100,0%	166	100,0%

Tabel 3.7. Gewenst aantal kamers

	Gemiddeld aantal kamers	SD	N	Min.	Max.
Geregistreerde arbeidsmigranten					
Niet-geregistreerde arbeidsmigranten	<i>Het verschil tussen geregistreerde en niet-geregistreerde arbeidsmigranten is niet significant</i>				
Totaal	3,16	1,104	165	1	6

$t(163)=.768$, $p=n.s.$

Tabel 3.8. Gewenste grootte woonruimte

	Geregistreerden		Niet-geregistreerden		Totaal	
	N	%	N	%	N	%
< 20 m ²					20	11,8%
20-28 m ²	<i>Het verschil tussen geregistreerde en niet-geregistreerde arbeidsmigranten is niet significant</i>				78	46,2%
29-38 m ²	<i>Het verschil tussen geregistreerde en niet-geregistreerde arbeidsmigranten is niet significant</i>				47	27,8%
> 38 m ²	<i>Het verschil tussen geregistreerde en niet-geregistreerde arbeidsmigranten is niet significant</i>				24	14,2%
Totaal	<i>Het verschil tussen geregistreerde en niet-geregistreerde arbeidsmigranten is niet significant</i>				169	100,0%

$\chi^2(3)=3,774$, $p=n.s.$

Tabel 3.9. Gewenste grootte keuken

	Geregistreerden		Niet-geregistreerden		Totaal	
	N	%	N	%	N	%
< 7 m ²					14	8,3%
7-10 m ²	<i>Het verschil tussen geregistreerde en niet-geregistreerde arbeidsmigranten is niet significant</i>				79	46,7%
11-13 m ²	<i>Het verschil tussen geregistreerde en niet-geregistreerde arbeidsmigranten is niet significant</i>				54	32,0%
> 13 m ²	<i>Het verschil tussen geregistreerde en niet-geregistreerde arbeidsmigranten is niet significant</i>				22	13,0%
Totaal	<i>Het verschil tussen geregistreerde en niet-geregistreerde arbeidsmigranten is niet significant</i>				169	100,0%

$\chi^2(3)=4,124$, $p=n.s.$

Tabel 3.10. Gewenste grootte slaapkamer

	Geregistreerden		Niet-geregistreerden		Totaal	
	N	%	N	%	N	%
< 10 m ²					11	6,5%
10-14 m ²	<i>Het verschil tussen geregistreerde en niet-geregistreerde arbeidsmigranten is niet significant</i>				75	44,6%
15-18 m ²	<i>Het verschil tussen geregistreerde en niet-geregistreerde arbeidsmigranten is niet significant</i>				64	38,1%
> 18 m ²	<i>Het verschil tussen geregistreerde en niet-geregistreerde arbeidsmigranten is niet significant</i>				18	10,7%
Totaal	<i>Het verschil tussen geregistreerde en niet-geregistreerde arbeidsmigranten is niet significant</i>				168	100,0%

$\chi^2(3)=1,179$, $p=n.s.$

Tabel 3.11. Gewenste grootte totale woning

*	Geregistreerden		Niet-geregistreerden		Totaal	
	N	%	N	%	N	%
< 25 m2	3	2,6%	1	2,0%	4	2,4%
25-50 m2	17	14,7%	8	15,7%	25	15,0%
50-85 m2	51	44,0%	19	37,3%	70	41,9%
> 85 m2	45	38,8%	23	45,1%	68	40,7%
Totaal	116	100,0%	51	100,0%	167	100,0%

Tabel 3.12. Bezit en gebruik van auto in Nederland

	Geregistreerden		Niet-geregistreerden		Totaal	
	N	%	N	%	N	%
Auto gebruik in Nederland	<i>Het verschil tussen geregistreeerde en niet-geregistreeerde arbeidsmigranten is niet significant</i>				99	58,6%
Geen auto gebruik in Nederland	<i>Het verschil tussen geregistreeerde en niet-geregistreeerde arbeidsmigranten is niet significant</i>				70	41,4%
Totaal					169	100,0%

$\chi^2(1)=,024$, p=n.s.

Tabel 3.13. Gewenste parkeersituatie

	Geregistreerden		Niet-geregistreerden		Totaal	
	N	%	N	%	N	%
Aan de openbare weg	<i>Het verschil tussen geregistreeerde en niet-geregistreeerde arbeidsmigranten is niet significant</i>				8	8,2%
Op eigen terrein	<i>Het verschil tussen geregistreeerde en niet-geregistreeerde arbeidsmigranten is niet significant</i>				47	48,5%
Maakt me niet uit	<i>Het verschil tussen geregistreeerde en niet-geregistreeerde arbeidsmigranten is niet significant</i>				42	43,3%
Totaal					97	100,0%

$\chi^2(2)=1,177$, p=n.s.

Tabel 3.14. Gewenste eigendomssituatie

	Geregistreerden		Niet-geregistreerden		Totaal	
	N	%	N	%	N	%
Gewenste woning is een huurwoning	<i>Het verschil tussen geregistreeerde en niet-geregistreeerde arbeidsmigranten is niet significant</i>				108	64,7%
Gewenste woning is een koopwoning	<i>Het verschil tussen geregistreeerde en niet-geregistreeerde arbeidsmigranten is niet significant</i>				59	35,3%
Totaal					167	100,0%

$\chi^2(1)=,128$, p=n.s.

Tabel 3.15. Gewenste stoffering/meubilering

	Geregistreerden		Niet-geregistreerden		Totaal	
	N	%	N	%	N	%
Ja, gestoffeerd	<i>Het verschil tussen geregistreeerde en niet-geregistreeerde arbeidsmigranten is niet significant</i>				31	29,8%
Ja, gemeubileerd	<i>Het verschil tussen geregistreeerde en niet-geregistreeerde arbeidsmigranten is niet significant</i>				16	15,4%
Nee, niet gestoffeerd of gemeubileerd	<i>Het verschil tussen geregistreeerde en niet-geregistreeerde arbeidsmigranten is niet significant</i>				17	16,3%
Dat maakt me niet uit	<i>Het verschil tussen geregistreeerde en niet-geregistreeerde arbeidsmigranten is niet significant</i>				40	38,5%
Totaal					104	100,0%

$\chi^2(3)=5,312$, p=n.s.

Tabel 3.16. Gewenste maximale huurprijs

	Gemiddelde maximale huurprijs		SD	N	Min.	Max.
Geregistreeerde arbeidsmigranten	<i>Het verschil tussen geregistreeerde en niet-geregistreeerde arbeidsmigranten is niet significant</i>					
Niet-geregistreeerde arbeidsmigranten	<i>Het verschil tussen geregistreeerde en niet-geregistreeerde arbeidsmigranten is niet significant</i>					
Totaal	556,64	188,274	107	200	1200	

t(105)=-.466, p=n.s.

Tabel 3.17. Gewenste maximale koopprijs

	Gemiddelde maximale koopprijs	SD	N	Min.	Max.
Geregistreerde arbeidsmigranten	<i>Het verschil tussen geregistreerde en niet-geregistreerde arbeidsmigranten is niet significant</i>				
Niet-geregistreerde arbeidsmigranten					
Totaal	213590	133987,179	39	100000	700000

t(37)=,490, p=n.s.

Tabel 3.18. Type gedeelde woonruimte

	N	Totaal %
Een kamer in een eengezinswoning	6	85,7
Een kamer in een etagewoning / appartement	1	14,3
Totaal	7	100,0

Tabel 3.19. Redenen voor voorkeur voor een woonruimte met gemeenschappelijke voorzieningen

(meerdere antwoorden mogelijk)	N	Totaal %
... omdat dat goedkoper is	6	85,7
... vanwege het contact met andere mensen	4	57,1
... vanwege een andere reden	-	-

Tabel 3.20. Bereidheid ruimtes te delen met meerdere personen

	Ja	Nee
Keuken	6	1
Bad/Douche	5	2
Toilet	4	3
Slaapkamer	-	7
Andere ruimtes	1	6

Tabel 3.21. Gewenste oppervlaktes

	N	
Gewenste oppervlakte niet-gedeelde slaapkamer	<6 m2	-
	6-10 m2	2
	10-14 m2	1
	14-18 m2	2
	> 18 m2	1
Gewenste oppervlakte gedeelde keuken	< 7 m2	3
	7-10 m2	1
	11-13 m2	2
	>13 m2	-

Tabel 3.22. Gewenste huisgenoten

	N
Alleen mannen	1
Alleen vrouwen	1
Mannen en vrouwen gemengd	1
Maakt me niet uit	3
Alleen Polen	1
Gemengd, zowel Polen als andere nationaliteiten	1
Geen Polen	1
Maakt me niet uit	3
Alleen alleenstaanden	1
Alleenstaanden en stelletjes	-
Alleen stelletjes	-
Maakt me niet uit	5

Tabel 3.23. Belang eigen voorzieningen

	Belang eigen voorzieningen					Bereid te betalen	
	Zeer onbelangrijk	Onbelangrijk	Neutraal	Belangrijk	Zeer belangrijk	Ja	Nee
...slaapruijnte					5	5	
...zitruimte	2	2	1				4
...keukenblok	2	2	2				3
...koelkast	1		1	1	2	3	2
...wastafel	1	2	1		1	1	3
...toilet		2	2	1		2	2
...douche		2	3			2	2
...bad	2	2	1			1	3
...bergruimte	4	2					3
...garage	4	2					3
...televisie (aansluiting)	3				2	2	4
...internetaansluiting	1		1		3	2	3
...vaste telefoon	4		1				4
...wasmachine	2	1	2			1	3

Tabel 3.24. Bereidheid ruimtes te delen

	Bereidheid ruimte te delen		Deelt ruimte gemiddeld met x personen	
	Ja	Nee	Gemiddelde	SD
slaapkamer	1	6	0,0	0,000
zitkamer	6	1	3,8	1,169
keukenblok	6	1	4,0	0,894
koelkast	5	2	3,2	0,837
wastafel	5	2	3,6	1,673
toilet	5	2	4,2	0,837
douche	5	2	4,2	0,837
bad	5	2	4,2	0,837
bergruimte	6	1	4,2	0,753
garage	6	1	4,3	0,816
televisie	4	3	4,5	0,577
computer	1	6	1,3	1,893
vaste telefoon	5	2	4,8	0,837
wasmachine	5	2	4,2	0,837

Tabel 3.25. Voorkeur voor relatie tussen voorzieningen en huurprijs

Voorkeur voor relatie tussen voorzieningen en huurprijs	N
Kamer zonder eigen voorzieningen met een lagere huurprijs	2
Kamer met eigen voorzieningen met een hogere huurprijs.	4
Totaal	6

Tabel 3.26. Bijstelling wensen

	Geregistreerden		Niet-geregistreerden		Totaal	
	N	%	N	%	N	%
Is bereid meer te betalen					52	54,2%
Stelt de wensen bij	<i>Het verschil tussen geregistreeerde en niet-geregistreeerde arbeidsmigranten is niet significant</i>				44	45,8%
Totaal					96	100,0%

$\chi^2(1)=3,545, p=n.s.$

Tabel 3.27. Bijgestelde wensen

Bijgestelde wensen	Ja	Nee
Minder privacy door voorzieningen te delen	6	38
Een kleinere woonruimte	34	10
Een grotere reisafstand tussen woning en werk	27	17
Andere wensen	1	43

Tabel 3.28. Reëel geachte huurprijs

*	Geregistreerden		Niet-geregistreerden		Totaal	
	N	%	N	%	N	%
Minder dan €100	1	1,6%	-	-	1	1,0%
€100-200	-	-	2	6,3%	2	2,1%
€200-300	8	12,5%	7	21,9%	15	15,6%
€300-400	11	17,2%	4	12,5%	15	15,6%
€400-500	10	15,6%	5	15,6%	15	15,6%
€500-600	20	31,3%	6	18,8%	26	27,1%
€600-700	6	9,4%	3	9,4%	9	9,4%
€700-800	2	3,1%	4	12,5%	6	6,3%
Meer dan €800	6	9,4%	1	3,1%	7	7,3%
Totaal	64	100,0%	32	100,0%	96	100,0%

Tabel 3.29. Voorkeur verhuurder

	Geregistreerden		Niet-geregistreerden		Totaal	
	N	%	N	%	N	%
Een corporatie					65	68,4%
Een particulier, belegger, makelaar etc.					12	12,6%
Mijn werkgever					1	1,1%
Geen voorkeur					14	14,7%
Anders					3	3,2%
Totaal					95	100,0%

$\chi^2(4)=1,939$, p=n.s.

Bijlage 4. Tabellen bij Hoofdstuk 4 Verwachtingen

Tabel 4.1. Verwachte verandering in gezinssamenstelling (meerdere antwoorden mogelijk)

	Geregistreerden	Niet-geregistreerden	Totaal
Verwacht te gaan samenwonen of trouwen	44	20	65
Verwacht dat het gezin ook naar Nederland komt	2	8	10
Verwacht apart te gaan wonen van de partner	5	6	11
Verwacht geen verandering	171	53	226

Tabel 4.2. Verwachte verandering in werksituatie (meerdere antwoorden mogelijk)

	Geregistreerden	Niet-geregistreerden	Totaal
Verwacht op een andere plek te gaan werken	37	13	50
Verwacht ander werk te gaan doen	34	19	53
Verwacht geen verandering	157	59	219

Tabel 4.3. Verwachtingen ten aanzien van het inkomen

*	Geregistreerd		Niet-geregistreerd		Totaal	
	N	%	N	%	N	%
Verwacht dat het inkomen veel lager wordt	3	1,4%	1	1,2%	4	1,3%
Verwacht dat het inkomen lager wordt	14	6,6%	5	5,9%	19	6,4%
Verwacht een normale ontwikkeling	133	62,7%	51	60,0%	184	62,0%
Verwacht dat het inkomen hoger wordt	56	26,4%	23	27,1%	79	26,6%
Verwacht dat het inkomen veel hoger wordt	6	2,8%	5	5,9%	11	3,7%
Totaal	212	100,0%	85	100,0%	297	100,0%

Bijlage 5. Tabellen bij Hoofdstuk 5 Verdieping

Tabel 5.1. kortwonende en langwonende arbeidsmigranten.

Kwam voor het eerst naar Nederland...	N	%
in 2014	13	3,9
in 2013 kortwonend	38	11,5
in 2012 langwonend	32	9,7
in 2011	27	8,2
in 2010	28	8,5
voor 2010	193	58,3
Totaal	331	100,0

Tabel 5.2 Relatie tussen woonduur en registratie

	Geregistreerd		Niet-geregistreerd		Totaal	
Kortwonend (2013 - 2014)	28 12,7%	59,6%	19 21,8%	40,4%	47 15,3%	100,0%
Langwonend (< 2010 - 2012)	192 87,3%	73,8%	68 78,2%	26,2%	260 84,7%	100,0%
Totaal	220 100,0%	71,7%	87 100,0%	28,3%	307 100,0%	100,0%

$\chi^2(1)=3,992$, $p=.046$

Tabel 5.3 Woningtype

	Kortwonend		Langwonend		Totaal	
	N	%	N	%	N	%
Eengezinswoning	12	23,5%	113	40,4%	125	37,8%
Etagewoning / appartement	15	29,4%	111	39,6%	126	38,1%
Studio	12	23,5%	29	10,4%	41	12,4%
Anders	12	23,5%	27	9,6%	39	11,8%
Totaal	51	100,0%	280	100,0%	331	100,0%

$\chi^2(3)=17,525$, $p=.001$

Tabel 5.4 Deelt woonruimte

	Kortwonend		Langwonend		Totaal	
	N	%	N	%	N	%
deelt de woonruimte met andere mensen						
buiten het gezin	27	52,9%	101	36,5%	128	39,0%
woont er alleen of met het gezin	24	47,1%	176	63,5%	200	61,0%
Totaal	51	100,0%	277	100,0%	328	100,0%

$p=.030$; FET

Tabel 5.5 Huishoudenssituatie

	Kortwonend		Langwonend		Totaal	
	N	%	N	%	N	%
Alleen					43	21,8%
Met mijn partner					64	32,5%
Met mijn partner en kinderen					69	35,0%
Anders					21	10,7%
Totaal					197	100,0%

$\chi^2(3)=4,750$, $p=n.s.$

Tabel 5.6 Aantal kamers

	Kortwonend		Langwonend		Totaal	
	N	%	N	%	N	%
1 kamer	10	43,5%	20	11,2%	30	14,9%
2 kamers	6	26,1%	41	22,9%	47	23,3%
3 of meer kamers	7	30,4%	118	65,9%	125	61,9%
Totaal	23	100,0%	179	100,0%	202	100,0%

$\chi^2(2)=18,558$, $p=.000$

Tabel 5.7 Oppervlakte woning

	Kortwonend		Langwonend		Totaal	
	N	%	N	%	N	%
< 25 m2	7	29,2%	9	5,1%	16	8,0%
25-50 m2	10	41,7%	39	22,0%	49	24,4%
> 50 m2	7	29,2%	129	72,9%	136	67,7%
Totaal	24	100,0%	177	100,0%	201	100,0%

$\chi^2(2)=24,708$, $p=.000$

Tabel 5.8 Eigendomssituatie woning

	Kortwonend		Langwonend		Totaal	
	N	%	N	%	N	%
Huurder	49	98,0%	213	76,3%	262	79,6%
Eigenaar	1	2,0%	66	23,7%	67	20,4%
Totaal	50	100,0%	279	100,0%	329	100,0%

$p=.000$; FET

Tabel 5.9 Woning gestoffeerd of gemeubileerd

	Kortwonend		Langwonend		Totaal	
	N	%	N	%	N	%
De woning is gestoffeerd	15	30,6%	66	31,3%	81	31,2%
De woning is gemeubileerd	25	51,0%	50	23,7%	75	28,8%
De woning is niet gestoffeerd of gemeubileerd	9	18,4%	95	45,0%	104	40,0%
Totaal	49	100,0%	211	100,0%	260	100,0%

$\chi^2(2)=17,362$, $p=.000$

Tabel 5.10 Verhuurder

	Kortwonend		Langwonend		Totaal	
	N	%	N	%	N	%
Vrienden, kennissen, familie of anders	6	12,0%	20	9,4%	26	9,9%
Werkgever of uitzendbureau	6	12,0%	13	6,1%	19	7,2%
Particuliere aanbieder	16	32,0%	82	38,5%	98	37,3%
Makelaar of verhuurbedrijf	17	34,0%	45	21,1%	62	23,6%
Woningcorporatie	5	10,0%	53	24,9%	58	22,1%
Totaal	50	100,0%	213	100,0%	263	100,0%

$\chi^2(4)=9,601$, $p=.048$

Tabel 5.11 Tevredenheid over de huidige woonsituatie

	Kortwonend		Langwonend		Totaal	
	N	%	N	%	N	%
Zeer tevreden	3	5,9%	56	20,0%	59	17,8%
Tevreden	18	35,3%	121	43,2%	139	42,0%
Neutraal	12	23,5%	57	20,4%	69	20,8%
Ontevreden	11	21,6%	32	11,4%	43	13,0%
Zeer ontevreden	7	13,7%	14	5,0%	21	6,3%
Totaal	51	100,0%	280	100,0%	331	100,0%

$\chi^2(4)=14,268$, $p=.006$

Tabel 5.12 Woonkosten (Huur en gas, water, elektra)

	Gemiddelde	Minimum	Maximum	N
Kortwonend	544,59	80	1250	46
Langwonend	673,89	50	1600	178
Totaal	647,34	50	1600	224

$t(222)=-2,550$; $p=.011$

Tabel 5.13 Verhuisceneigtheid

	Kortwonend		Langwonend		Totaal	
	N	%	N	%	N	%
Heeft al andere woonruimte gevonden					16	4,9%
Is verhuisceneigtd maar heeft nog geen andere woonruimte gevonden					128	38,9%
Is tevreden met huidige woonruimte en wil voorlopig blijven wonen					148	45,0%
Zou wel willen maar ziet geen mogelijkheden om te verhuizen					37	11,2%
	<i>Het verschil tussen geregistreeerde en niet-geregistreeerde arbeidsmigranten is niet significant</i>					
Totaal					329	100,0%

$\chi^2(3)=1,089$, p=n.s.

Tabel 5.14 Van plan om Nederland weer te verlaten?

	Kortwonend		Langwonend		Totaal	
	N	%	N	%	N	%
Ja, en ik weet al wanneer					11	3,3%
Ja, maar ik weet nog niet wanneer					34	10,3%
Nee, ik wil voorlopig in Nederland blijven					161	48,6%
Nee, ik wil de rest van mijn leven in Nederland blijven					85	25,7%
Weet ik nog niet					40	12,1%
Totaal					331	100,0%

$\chi^2(4)=9,119$, p=n.s.

Tabel 5.15 Verhuisceneigtheid

	N	%
Heeft al andere woonruimte gevonden*	16	4,8%
Is verhuisceneigtd maar heeft nog geen andere woonruimte gevonden*	128	38,8%
Is tevreden met huidige woonruimte en wil voorlopig blijven wonen**	148	44,8%
Zou wel willen maar ziet geen mogelijkheden om te verhuizen*	38	11,5%
Totaal	330	100,0%

* Verhuisceneigtd

** Niet-verhuisceneigtd

Tabel 5.16 Relatie tussen verhuisceneigtheid en tevredenheid over de huidige woonsituatie.

	(Zeer) Tevreden		Neutraal		(Zeer) Ontevreden		Totaal	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Verhuisceneigtd	65	35,7%	57	31,3%	60	33,0%	182	100%
	33,0%		82,6%		93,8%		55,2%	
Niet verhuisceneigtd	132	89,2%	12	8,1%	4	2,7%	148	100%
	67,0%		17,4%		6,3%		44,8%	
Totaal	197	59,7%	69	20,9%	64	19,4%	330	100%
	100%		100%		100%		100%	

 $\chi^2(2)=98,679$, p=.000

Tabel 5.17 Relatie tussen verhuisceneigtheid, tevredenheid over de woonsituatie en woningtype

	Verhuisceneigtd			Niet-verhuisceneigtd			Totaal
	Tevreden	Neutraal	Ontevreden	Tevreden	Neutraal	Ontevreden	
Eengezinswoning	19	20	7	70	7	2	125
Etagewoning / appartement	35	21	17	50	1	1	125
Studio	4	8	15	11	3	0	41
Anders	7	8	21	1	1	1	39
Totaal	65	57	60	132	12	4	330

Tabel 5.18 Relatie tussen tevredenheid en woningtype van verhuisgeneigde arbeidsmigranten

	Verhuisgeneigd					
	Tevreden		Neutraal		Ontevreden	
	N	%	N	%	N	%
Eengezinswoning	19	29,2%	20	35,1%	7	11,7%
Etagewoning / appartement	35	53,8%	21	36,8%	17	28,3%
Studio	4	6,2%	8	14,0%	15	25,0%
Anders	7	10,8%	8	14,0%	21	35,0%
Totaal	65	100,0%	57	100,0%	60	100,0%

$\chi^2(6)=30,406$, $p=.000$

Tabel 5.19 Potentiële inschrijftijd

	in 2014	in 2013	in 2012	in 2011	in 2010	eerder dan 2010
minimale leeftijd bij aankomst	20	19	21	19	15	19
maximale leeftijd bij aankomst	55	51	54	56	47	58
N (totaal N=328)	12	38	31	27	28	192
		+2*			-2*	
	3,7%	12,2%	9,5%	8,2%	7,9%	58,5%
potentiële inschrijftijd	<1 jaar	1-2	2-3	3-4	4-5	>5jaar

Tabel 5.20 Jaar waarin respondent wonend in een corporatiewoning gearriveerd is in Nederland

	N	%
in 2014	1	1,7
in 2013	4	6,9
in 2012	3	5,2
in 2011	7	12,1
in 2010	6	10,3
eerder dan 2010	37	63,8
Totaal	58	100,0

Tabel 5.21. Verhuurder naar jaar van aankomst

	in 2014	in 2013	in 2012	in 2011	in 2010	eerder dan 2010	Totaal
Aantallen							
Particuliere aanbieder	4	12	9	8	12	53	98
Makelaar/verhuurbedrijf	4	13	9	9	2	25	62
Woningcorporatie	1	4	3	7	6	37	58
Anders (o.a. vrienden/kennissen, familie, werkgever, uitzendbureau etc.)	4	8	4	3	4	22	45
Totaal	13	37	25	27	24	137	263
Percentages							
Particuliere aanbieder	30,8%	32,4%	36,0%	29,6%	50,0%	38,7%	37,3%
Makelaar/verhuurbedrijf	30,8%	35,1%	36,0%	33,3%	8,3%	18,2%	23,6%
Woningcorporatie	7,7%	10,8%	12,0%	25,9%	25,0%	27,0%	22,1%
Anders (o.a. vrienden/kennissen, familie, werkgever, uitzendbureau etc.)	30,8%	21,6%	16,0%	11,1%	16,7%	16,1%	17,1%
Totaal	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Bijlage 6. BiO-rapport 1190: Woonsituatie Midden- en Oost-Europese arbeidsmigranten

“Het rapport gaat over de woonsituatie van Midden- en Oost-Europese arbeidsmigranten in Eindhoven. Gekeken wordt naar de woonsituatie van de groep zoals die door het CBS wordt geteld: de 15-64 jarigen met eerste-generatie etniciteit van een van de tien tussen 2004 en 2007 tot de EU toegetreden Midden- en Oost-Europese landen.

Op grond van de op 1-1-2013 in de bevolkingsadministratie ingeschreven personen gaat het in Eindhoven om 3171 personen, verspreid over 2029 adressen. Naast deze groep zijn er ook arbeidsmigranten die hier voor kortere tijd verblijven en zich niet bij de GBA laten inschrijven. Volgens een eerdere schatting zou dit om 660 personen gaan.

In het rapport komen diverse gegevens over de woonsituatie van de arbeidsmigranten in Eindhoven aan de orde: persoonskenmerken (leeftijd, geslacht, herkomstland, vestigingsduur), huishoudenssamenstelling, woonsituatie (eengezins/meergezins, huur/ koop, woningwaarde, kamerbewonersadressen, beschikbare woonoppervlakte per persoon).

Tevens wordt een schatting gemaakt van het aandeel arbeidsmigranten dat in een problematische woonomstandigheden zou kunnen verkeren. Op grond van de beschikbare gegevens wordt geschat dat zo'n 9% van de in de GBA geregistreerde arbeidsmigranten in Eindhoven slecht gehuisvest is, bijv. omdat ze op een adres wonen dat geen woonfunctie heeft (veelal bedrijfs- of horecapand), omdat hun gemiddelde woonruimte minder dan 12 vierkante meter per persoon bedraagt of omdat het een adres is waar illegale kamerbewoning is. Het gaat in Eindhoven om een totaal van 155 'probleemadressen' waar 283 arbeidsmigranten wonen.”

<http://www.eindhoven.nl/artikelen/BiOrapport-1190-Woonsituatie-Midden-en-OostEuropese-arbeidsmigranten.htm>

